

Hallituksen esitys Eduskunnalle vuonna 1982 pidetyn 68. Kansainvälisen työkonferenssin ja vuonna 1983 pidetyn 69. Kansainvälisen työkonferenssin eräiden päätösten johdosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Kansainvälinen työjärjestö (ILO) on kesäkuussa 1982 pidetyssä yleiskokouksessa, 68. Kansainvälisessä työkonferenssissa, hyväksynyt kaksi yleissopimusta, erästä yleissopimusta täydentävän pöytäkirjan ja yhden suosituksen. Kesäkuussa 1983 pidetyssä 69. Kansainvälisessä työkonferenssissa on hyväksytty muun muassa yksi suositus. Yleissopimuksista ensimmäinen (n:o 157) koskee sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä koskevan kansainvälisen järjestelmän perustamista ja toinen (n:o 158) palvelussuhteen päättämistä työnantajan aloitteesta. Suositukset (n:ot 166 ja 167) liittyvät asianomaisiin yleissopimuksiin. Hyväksytty pöytäkirja liittyy plantaasisopimukseen, 1958 (n:o 110).

Sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä koskevassa yleissopimuksessa pyritään poistamaan jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmissä olevia kansallisuuden perustuvia rajoituksia. Sosiaaliturvajärjestelmät ovat useimmissa maissa rakennetut siten, että ne koskevat pääsääntöisesti maan omia kansalaisia. Suomen sosiaaliturvajärjestelmässä tällaisia rajoituksia on varsin vähän. Tämän vuoksi järjestelmissä on lukuisia ulkomaalaisia tai ulkomailla asuvia koskevia rajoituksia sekä järjestelmien piiriin pääsemisen suhteen sekä ansaittujen etuuksien maksamisessa maasta pois. Yleissopimuksen ja sen periaatteiden mukaisesti solmittavien jäsenvaltioiden välisten sopimusten kautta Suomen kansalaiset saavat muissa valtioissa työskennellessään oikeuden näiden valtioiden sosiaaliturvaetuuksiin. Sopimus vastaa sisällöltään Suomen kansallisen lainsäädännön määräyksiä ja kansallisesti sopimuksen alaan kuuluvissa asioissa sovellettavaa hallintokäytäntöä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että yleissopimus hyväksytään.

Palvelussuhteen päättämistä työnantajan aloitteesta koskevassa yleissopimuksessa säädellään perusteet, jotka oikeuttavat työnantajan päättämään työsuhteen sekä työsuhdetta päätettäessä noudatettavan menettelyn ja työntekijän valitu-

soikeuden. Sopimuksen mukaan työsuhdetta ei saa päättää, ellei siihen ole pätevää perustetta. Sopimuksessa luetellaan eräät syyt, joiden perusteella palvelussuhdetta ei voida päättää. Palvelussuhdetta päätettäessä työnantajan aloitteesta työntekijällä tulee lisäksi olla oikeus puolustautua häntä kohtaan esitettyjä väitteitä vastaan ja mahdollisuus saattaa asia ratkaistavaksi puolueettomassa valituselimessä. Palvelussuhteen päättyessä työntekijällä tulee olla tietyin edellytyksin oikeus joko kohtuulliseen hyvitykseen tai muuhun sopivaksi katsottavaan korvaukseen. Sopimus käsittelee lisäksi niitä menettelytapoja joita on noudatettava päätettäessä työsuhte taloudellisista, teknologisista tai tuotannollisista syistä, sekä työntekijöiden edustajille että viranomaisille tällöin annettavia tietoja ja neuvotteluvollisuutta. Sopimuksen periaatteita edellytetään toteutettavan kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisella tavalla. Sopimuksen soveltamisen ulkopuolelle on mahdollisuus rajata eräitä työntekijäryhmiä. Yleissopimuksen määräykset vastaavat työsuhteisten työntekijöiden osalta Suomen lainsäädäntöä ottaen huomioon hallituksen esityksen laiksi työsuhdeturvan kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi. Kunnallisten viranhaltijoiden palvelussuhdeturvaa säätelevien kuntakohtaisten virkasääntöjen mallin palvelussuhdeturvaa koskevat määräykset eivät kaikilta osin vastaa yleissopimuksen määräyksiä. Myöskään valtion virkamiesten virassapysymisoikeutta koskevat nykyiset säännökset ja määräykset eivät kaikilta osin vastaa yleissopimuksen määräyksiä. Koska yleissopimuksen ratifiointia ei näistä syistä voida pitää mahdollisena, ehdotetaan, että tätä yleissopimusta ei tässä vaiheessa hyväksytä.

Plantaasisopimukseen liittyvällä pöytäkirjalla täydennetään plantaasityöntekijöiden työoloja koskevaa yleissopimusta n:o 110. Suomi ei ole ratifioinut tätä yleissopimusta. Pöytäkirja saatetaan eduskunnan tiedoksi.

PERUSTELUT

1. Kansainvälisen työkonferenssin päätösten käsittely jäsenvaltioissa

Kansainvälisen työjärjestön (ILO) päättävä toimielin on Kansainvälinen työkonferenssi, joka pidetään ainakin kerran vuodessa. Järjestön perussäännön 19 artiklan mukaan työkonferenssissa käsiteltävinä olevat asiat voidaan hyväksyä kahdella tavalla. Konferenssin päätös voi sisältää joko kansainvälisen yleissopimuksen, joka on tarkoitettu ratifioitavaksi jäsenvaltioissa tai suosituksen, joka on otettava huomioon jäsenvaltioiden lainsäädäntötyössä, mutta joka ei ole tarkoitettu niin sitovaksi kuin ratifioitu yleissopimus.

Järjestön peruskirjan mukaan kunkin jäsenvaltion tulee yhden vuoden tai milloin tämä ei erityisestä syystä ole mahdollista, viimeistään puolentoista vuoden kuluessa konferenssin päättymisestä saattaa konferenssissa hyväksytty yleissopimukset ja suositukset lakiasäättävän toimielimen (Suomessa eduskunnan) käsiteltäväksi lainsäädäntö- tai muita toimenpiteitä varten. Kukin jäsenvaltio on lisäksi velvollinen ilmoittamaan Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty yleissopimusten saattamiseksi asianomaisten toimielinten viranomaisten käsiteltäväksi. Jäsenvaltion, joka ei ole ratifioinut tiettyä yleissopimusta, on aika ajoin Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle selvitettävä lainsäädäntötoimenpiteitä ja noudatettua käytäntöä niissä asioissa, joita yleissopimus koskee. Lisäksi on selvitettävä, missä laajuudessa yleissopimuksen vaatimukset on toteutettu tai tarkoitus toteuttaa lainsäädännöllä, hallinnollisilla toimenpiteillä, työehtosopimuksilla tai muulla tavoin, sekä ilmoitettava ne seikat, jotka estävät yleissopimuksen ratifiointin tai viivästyttävät sitä.

Edellä selostetut määräykset koskevat suosituksia sillä lisäyksellä, että selvitys on niin ikään annettava sellaisista tarkistuksista, jotka on havaittu välttämättömiksi ennen kuin suositusta voidaan soveltaa.

2. Vuonna 1982 pidetyn 68. Kansainvälisen työkonferenssin päätökset ja eräs vuonna 1983 pidetyssä 69. Kansainvälisessä työkonferenssissa tehty päätös.

Genevessä 2—23 päivinä kesäkuuta 1982 pidetyssä 68. Kansainvälisessä työkonferenssissa ja 1—22. päivinä kesäkuuta 1983 pidetyssä 69. Kansainvälisessä työkonferenssissa Suomea edusti järjestön perussäännössä edellytetty hallituksen, työnantajien ja työntekijöiden edustajien muodostama valtuuskunta.

68. työkonferenssi hyväksyi kaksi yleissopimusta ja yhden suosituksen. Lisäksi konferenssi hyväksyi yhden yleissopimusta täydentävän pöytäkirjan. Yleissopimuksista ensimmäinen (no.157) koskee sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä koskevan kansainvälisen järjestelmän perustamista ja toinen (no. 158) työnantajan aloitteesta tapahtuvaa palvelussuhteen päättämistä. Suositus (no. 166) liittyy viimeksimainittuun yleissopimukseen. Konferenssissa hyväksytty pöytäkirja liittyy plantaasityöntekijöiden työoloja koskevaan sopimukseen (no 110) vuodelta 1958.

69. työkonferenssi hyväksyi muun muassa suosituksen, joka liittyy sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä koskevan kansainvälisen järjestelmän perustamisesta tehtyyn yleissopimukseen (no 157).

Käsiteltävien yleissopimusten ja suositusten sekä pöytäkirjan englanninkieliset alkuperäistekstit sekä suomenkieliset käännökset ovat tämän esityksen liitteinä. Asiakirjojen ranskankieliset alkuperäistekstit samoin kuin niiden ruotsinkieliset käännökset ovat ruotsinkielisen esityksen vastavissa liitteissä.

2.1. Yleissopimus (n:o 157), joka koskee sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä koskevan kansainvälisen järjestelmän perustamista sekä samaa asiaa koskeva suositus (n:o 167)

2.1.1. Yleissopimuksen ja suosituksen sisältö

Sosiaaliturvasopimuksia on viime vuosikymmeninä tehty eri maiden välillä runsaasti. Lisäksi esimerkiksi Euroopan yhteisö ja Euroopan neuvosto ovat tehneet omia monenkeskisiä sosiaaliturvasopimuksia jäsenvaltioidensa välille.

Yleissopimuksen 2 artiklan mukaan sopimuksen soveltamispiiriin kuuluu koko sosiaalivakuutus, mukaanlukien julkiset eläkejärjestelmät sekä julkinen terveydenhuolto, äitiysavustukset ja lapsilisät.

Yleissopimuksessa noudatetaan mainittujen sopimusten tekemisessä muotoutuneita yleisiä periaatteita. Suurin osa yleissopimuksen määräyksistä tulee sovellettaviksi silloin kun jäsenvaltiot tekevät kahdenkeskisiä tai monenkeskisiä sopimuksia. Yleissopimuksen 4 artiklan 2 kappaleessa luetellaan määräykset, jotka jäsenvaltion tulee saattaa voimaan välittömästi sopimuksen tullessa jäsenvaltiota velvoittavasti voimaan. Yleissopimusta täydentää suositus niistä periaatteista, joita kahden- tai monenkeskisiä sopimuksia tehdessä tulee noudattaa.

Ulkomaalaisia koskevat rajoitukset sosiaaliturvajärjestelmien piiriin pääsemiseksi ovat yleensä sellaisia, että ulkomaalaisilta edellytetään eri pituisten vakuutuskausien täyttämistä ennen kuin oikeus järjestelmän etuuksiin syntyy. Yleissopimuksen 7 ja 8 artiklan välittömästi sovellettavaksi tulevat määräykset koskevat näiden vakuutuskausien täyttämistä tapauksissa, joissa henkilö on työskennellyt kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa, sekä etuuksien määräämistä näitä kausia yhteenlaskettaessa. Suomen sosiaaliturvajärjestelmässä eivät kysymyksessä olevat määräykset tule sovellettaviksi etuuksia koskevien oikeuksien suhteen. Suomesta voidaan kuitenkin antaa tietoja Suomessa täytetyistä kausista niitä tarvitseville maille.

Rajoitukset, jotka koskevat ansaittujen sosiaaliturvaetuuksien maksamista ulkomaille, ovat myös yleisiä eri maiden sosiaaliturvajärjestelmissä. Yleissopimuksen 9 artiklan 1 kappaleen määräys velvoittaa jäsenvaltiot maksamaan ansaitut eläke- ja työtapaturmaeläke-etuudet asuinvaltiosta riippumatta jäsenvaltioiden kansalaisille, pakolaisille ja valtiottomille henkilöille. Määräys

tarkoittaa ainoastaan rahaetuuksia. Saman artiklan 3 kappaleessa rajoitetaan mainittu määräys koskemaan ainoastaan maksuihin perustuvia etuuksia. Näin ollen sellaiset eläkejärjestelmät, jotka ovat suoritetuista maksuista riippumattomia, kuten Suomen kansaneläkejärjestelmä, jäävät velvoitteen ulkopuolelle.

Yleissopimuksen 11 artikla edellyttää, että kysymyksessä olevat sosiaaliturvaetuudet pidetään määrän ja laadun suhteen ajantasalla myös sellaisissa tapauksissa, jolloin niitä on myönnetty suhteessa muiden jäsenvaltioiden vastaaviin etuuksiin ja silloin kun niitä maksetaan ulkomaille.

Yleissopimuksen 12 artiklassa velvoitetaan jäsenvaltioiden viranomaisia ja laitoksia antamaan virka-apua yleissopimuksen ja jäsenvaltioiden asiaa koskevan lainsäädännön soveltamisen helpottamiseksi. Virka-avun tulee olla periaatteessa maksutonta. Viranomaiset, laitokset ja oikeuslaitokset eivät saa hylätä niille osoitettuja hakemuksia tai muita asiakirjoja, sillä perusteella että ne on laadittu toisen jäsenvaltion virallisella kielellä.

14 artikla edellyttää sosiaaliturvapalvelujen kehittämistä erityisesti vierastyöläisten avustamiseksi asioimaan viranomaisen luona. Yleissopimuksen 18 artiklan 3 kappale on myös sopimuksen voimaantullessa välittömästi sovellettava määräys. Se koskee etuuksia, joihin henkilö on jo saanut oikeuden, mutta joita hänelle ei maasta poismuuton vuoksi ole maksettu. Määräyksen mukaan tällaiset etuudet tulee maksaa sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen.

Yleissopimuksen muut määräykset koskevat tilanteita, jolloin jäsenvaltiot tekevät keskenään kahden- tai monenkeskisiä sosiaaliturvasopimuksia. Nämä määräykset koskevat muun muassa vastavuoroisuusperiaatetta, määräaikojen laskemista ja sovellettavan lainsäädännön alaa sekä sopimuksen yleisvelvoitteen, sosiaaliturvaetuuksien säilyttämisen takaavan järjestelmän, luomista. Näiden määräysten soveltuvuus tulee erikseen harkittavaksi sopimuksia tehtäessä.

Yleissopimuksen 17 artikla antaa mahdollisuuden sosiaaliturvasopimuksia tehtäessä poiketa yleissopimuksen määräyksistä. Edellytyksenä poikkeamiselle kuitenkin on, että taataan sosiaaliturvaoikeuksien säilyminen ehdoin, jotka kokonaisuudessaan ovat vähintään yhtä edulliset kuin mitä yleissopimus edellyttää.

Yleissopimusta täydentävässä suosituksessa on tarkempia ohjeita kahdenvälisten tai monenkeskisten sosiaaliturva-asiakirjojen tekemistä varten.

2.1.2. Yleissopimuksen ja suosituksen suhde Suomen nykyiseen lainsäädäntöön ja kansalliseen käytäntöön

Suomi on mukana pohjoismaisessa sosiaaliturvasopimuksessa. Lisäksi Suomi on tehnyt sosiaaliturvasopimuksen Saksan liittotasavallan ja Ison Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistyneen Kuningaskunnan kanssa. Suomella on myös eläkkeiden maksamista koskeva sopimus Amerikan Yhdysvaltain kanssa. Kaikkien mainittujen sopimusten yleiset periaatteet vastaavat niitä yleisiä periaatteita, joita kysymyksessä olevassa yleissopimuksessa on pyritty noudattamaan.

Suomen sosiaaliturvajärjestelmä on yleisesti ottaen hyvin avoin ja ulkomaalaisia koskevat rajoitukset ovat varsin vähäisiä. Tämä merkitsee sitä, että ilman sosiaaliturvasopimuksiakin Suomesta annetaan ulkomaalaiselle lähes samat sosiaaliturva- oikeudet kuin oman maan kansalaisille. Myöskään rajoituksia etuuksien maasta viennin suhteen ei ulkomaalaisille ole yleensä säädetty enempää kuin suomalaisillekaan.

Työntekijän eläkelain 9 a §:ssä annetaan mahdollisuus rajoittaa työeläkkeen maksamista ulkomailla asuvalle ulkomaalaiselle. Tapaturmavakuutuslaissa ei tällaista rajoitusta ole. Sopimuksen 9 artiklan kappaleen määräys velvoittaa sopimusvaltiossa ansaittujen eläkkeiden ja tapaturmaeläkkeiden maksamisen ulkomailla asuvalle henkilölle. Yleissopimus ei kuitenkaan edellytä lainsäädäntömuutosta työntekijän eläkelainkaan osalta, sillä Suomen sosiaalivakuutusjärjestelmän kaikissa yleissopimuksen piiriin kuuluvissa laeissa on valtuutus, jonka perusteella voidaan poiketa lain määräyksistä, kun on kysymys kansainvälisestä vastavuoroisesta sopimuksesta. Yleissopimus voidaan katsoa tällaiseksi vastavuoroiseksi sopimukseksi.

Yleissopimuksen 2 artiklan 3 kappaleen mukaan viranomaiset, laitokset ja tuomioistuimet eivät saa hylätä niille osoitettuja hakemuksia tai muita asiakirjoja sillä perusteella, että ne on laadittu toisen jäsenvaltion virallisella kielellä. Kielilain (143/1922) säännösten mukaan tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa on käytettävä joko suomea tai ruotsia.

Suomen solmimiin sosiaaliturvasopimukseen perustuva hallintokäytäntö poistaa kuitenkin käytännön tasolla käytettävään kieleen liittyvät ongelmat tämän sopimuksen soveltamisalalla. Sopimuksen soveltamisesta seuraa, että sosiaaliturvajärjestelmää soveltavien viranomaisten ja laitosten ulkopuoliset viranomaiset tai muut toimielimet

joutuvat käytännössä erittäin harvoin tekemisiin yleissopimuksen 21 artiklan tarkoittamien vieraskielisten asiakirjojen kanssa. Kaikki tällaiset asiakirjat tulevat ensi asteessa sosiaaliturvajärjestelmää hoitavien laitosten ja viranomaisten käsiteltäviksi. Näillä viranomaisilla ja laitoksilla on 12 artiklan 1 ja 2 kappaleiden mukaisesti oltava yhteydet toisten sopimusvaltioiden vastaaviin laitoksiin. Asiakirjakieltä koskevat kysymykset tulevat näin ratkaistaviksi suoraan näiden viranomaisten välillä.

Yleissopimukseen liittyvä suositus sisältää tarkempia suosituksia sosiaaliturvasopimuksen tekemistä varten. Suosituksen sisältämät periaatteet ovat sopusoinnussa Suomen sosiaaliturvajärjestelmän ja jo tehtyjen sopimusten kanssa.

2.1.3. Lausunnot

Käsiteltävänä olevasta yleissopimuksesta on saatu lausunnot ulkoasiainministeriön oikeudelliselta osastolta, oikeusministeriöltä, työvoimaministeriöltä, Suomen Työnantajain Keskusliitolta ja Liiketyönantajain Keskusliitolta, Kunnalliselta sopimusvaltuuskunnalta, Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitolta, Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitolta, valtiovarainministeriön palkkaosastolta, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöltä ja Akavalta.

Lausunnonantajat katsovat, että yleissopimus voitaisiin ratifioida. Oikeusministeriö on pitänyt yleissopimuksen ratifiointia tärkeänä, mutta on todennut sen sisältävän virkamies- ja tuomioistuintuikieltä koskevia määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Sopimus on käsitelty Suomen ILO-neuvottelukunnassa. Neuvottelukunta puoltaa sopimuksen ratifiointia.

2.2. Yleissopimus (n:o 158), joka koskee työnantajan aloitteesta tapahtuvaa palvelussuhteen päättämistä sekä samaa asiaa koskeva suositus (n:o 166)

2.2.1. Yleissopimuksen ja suosituksen sisältö

Yleissopimuksen I osaan sisältyy yleisiä määräyksiä sopimuksen soveltamisesta ja täytäntöönpanosta sekä sopimuksessa käytettyjen ilmaisujen selityksiä. Lisäksi tähän osaan sisältyvät määräykset, joiden nojalla sopimusvaltio voi rajoittaa sopimuksen soveltamisalaa tiettyjen työntekijäryhmien osalta. Tällaisia työntekijäryhmiä ovat

määräaikaisessa työsuhteessa olevat, koeajalla olevat sekä lyhyeksi ajaksi työhön otetut tilapäiset työntekijät. Sopimus mahdollistaa myös sellaisia työntekijäryhmiä koskevat poikkeusjärjestelyt, joiden osalta sopimusta vastaava työsuhteturvan taso, noudatettavina olevien järjestelyjen kokonaisuus huomioon ottaen, on saavutettu tai joiden osalta sopimuksen soveltaminen aiheuttaisi huomattavia ongelmia työntekijäin erityislaatuisten työolojen taikka työllistävän yrityksen koon tai luonteen vuoksi. Tällaisten työntekijäryhmien osalta voidaan tarvittaessa, sen jälkeen, kun asiasta on kuultu asianomaisia työmarkkinajärjestöjä, ryhtyä toimenpiteisiin sen toteamiseksi, että kyseinen työntekijäryhmä ei kuulu sopimuksen soveltamisalaan. Mahdolliset poikkeukset ja niiden syyt on ilmoitettava työjärjestölle annettaessa järjestön perussäännön edellyttämää raporttia ratifioidusta sopimuksesta.

Sopimuksen I osaan sisältyy myös määräys, jossa sopimusvaltio velvoitetaan estämään sellaisten määräajaksi tehtyjen työ sopimusten käyttö, joiden tarkoituksena on kiertää yleissopimuksen antama suoja.

Yleissopimuksen II osassa (4—10 artikla) ovat määräykset työsuhteen lopettamiseen oikeuttavista perusteista ja työsuhteen katkaisemisessa noudatettavista menettelytavoista. Pääsäännön mukaan työ sopimus voidaan työnantajan toimenpitein lopettaa vain, jos siihen on pätevä peruste, joka liittyy työntekijän käytökseen, suorituskykyyn tai yrityksen taikka muun toimipaikan toiminnallisiin edellytyksiin.

Sopimuksessa on myös esimerkinomaisesti lueteltu perusteita, joita ei voida pitää pätevinä työsuhteen päättämisperusteina. Tällaisia ovat ammattiyhdistystoiminta, ehdokkuus työntekijöiden edustajaksi tai työntekijöiden edustajana toimiminen, työnantajan toimenpiteisiin kohdistuvat valitukset, rotu, ihonväri, perhesuhteet, perheenhuoltovelvollisuudet, raskaus, uskonto, poliittinen mielipide, kansallinen tai yhteiskunnallinen alkuperä, työstä poissaolo äitiysloman aikana, taikka tilapäinen työstä poissaolo sairauden tai tapaturman johdosta.

Sopimuksen 7 artiklan mukaan työntekijälle on, ennen kuin työsuhde hänen käytökseensä tai suorituskykyynsä liittyvistä syistä katkaistaan, pääsääntöisesti varattava tilaisuus puolustautua häntä esitettäviä väitteitä vastaan. Varsinaista valitusmenettelyä koskevat sopimusmääräykset ovat 8—10 artiklassa. Niiden mukaan työntekijällä, joka katsoo työsuhteensa tulleen epäoikeudenmukaisesti päätetyksi, tulee olla oikeus saat-

taa asia ratkaistavaksi puolueettomassa valituseläimessä. Tällainen valitusoikeus voidaan katsoa menetetyksi, ellei sitä ole käytetty kohtuullisen ajan kuluessa työsuhteen päättämisestä. Valituseläimellä tulee sopimuksen mukaan olla oikeus tutkia työsuhteen päättämisen perusteet ja ratkaista, oliko työsuhteen katkaisemiseen olemassa pätevä syy. Jotta todistustaakka pätevän perusteen puuttumisesta ei olisi kokonaan työntekijällä, on sopimuksessa edellytetty, että joko työnantajan tulee näyttää pätevän perusteen olemassaolo tai että valituseläimellä tulee olla oikeus ratkaista asia osapuolten esittämän todistusaineiston perusteella.

Valituseläimellä tulee olla oikeus ratkaista myös se, onko työsuhde todella päätetty työnantajan toimintaedellytyksiin liittyvästä syystä. Se seikka onko valituseläimellä oikeus ratkaista, onko toimintaedellytyksiin liittyvä syy ollut sinänsä riittävä irtisanomisen peruste, on sopimuksen mukaan jätetty ratkaistavaksi kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisella tavalla.

Jos valituselin katsoo, että työsuhteen päättämiseen ei ole sopimuksessa tarkoitettuja päteviä perusteita, tulee sillä olla oikeus riittävän vahingonkorvauksen määräämiseen. Sopimus ei edellytä, että valituseläimellä olisi oikeus julistaa työsuhteen päättäminen pätemättömäksi tai määrätä taikka ehdottaa sen palauttamista. Jos tällainen mahdollisuus sopimusvaltion lainsäädännön mukaan on olemassa, tulee sen vaihtoehtona olla mahdollisuus korvauksen tai muun sopivan hyvityksen määräämiseen niissä tapauksissa, joissa työsuhteen palauttamista ei pidetä tarkoituksenmukaisena.

Työntekijälle annettavasta kohtuullisen pituisesta irtisanomisajasta on sopimuksessa erityinen määräys. Irtisanomisajasta saadaan poiketa ainoastaan niissä tapauksissa, joissa työntekijän menettelyä voidaan pitää siinä määrin sopimattomana, ettei työnantajaa voida vaatia pitämään työntekijää työssä irtisanomisaikana.

Työntekijällä, jonka työsuhde on katkaistu, tulee sopimuksen 12 artiklan mukaan olla oikeus saada sopimusvaltion lainsäädännön tai käytännön mukainen eroraha tai työttömyyskorvaus työsuhteen päättymisestä syntyneen työttömyyden johdosta.

Yleissopimuksen III osassa käsitellään niitä menettelytapoja, joita sovelletaan päätettäessä työsuhde taloudellisista, teknologisista, rakenteellisista tai vastaavista syistä. Yleissopimuksen 13 artiklan mukaan työnantajan tulee harkitsaan työvoiman vähentämistä mainituilla perus-

teilla hyvissä ajoin ennen tällaisen toimenpiteen toteuttamista huolehtia siitä, että työntekijöiden edustajilla on käytettävissään asiaan liittyvät tiedot. Tällaisina tietoina mainitaan sopimuksessa lomautettavien tai irtisanottavien työntekijöiden määrä ja laatu, samoin se ajanjakso, jona työsuhteiden päättämiset tulevat toimeenpantaviksi. Työnantajan tulee myös niin aikaisessa vaiheessa kuin mahdollista antaa kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti asianomaisille työntekijöiden edustajille tilaisuus neuvottelujen käymiseen siinä tarkoituksessa, että työvoiman vähentämisestä aiheutuvat haitalliset vaikutukset voitaisiin minimoida. Sopimusvaltio voi kansallisen käytännön mukaisin keinoin rajoittaa nämä velvoitteet koskemaan sellaisia tapauksia, joissa toimenpide ulottuu tiettyyn erikseen määriteltävään osaan yrityksen työvoimasta. Sopimusvaltio sitoutuu vastaavasti huolehtimaan siitäkin, että suunnitteilla olevasta työvoiman vähentämistoimenpiteestä niin aikaisessa vaiheessa kuin mahdollista ilmoitetaan viranomaisille. Tässä yhteydessä viranomaisille on annettava samat tiedot kuin työntekijöiden edustajille. Myös tämän sopimusvelvoitteen alaa voidaan edellä mainituin tavoin rajoittaa.

Sopimuksen IV osaan sisältyvät tavanomaiset sopimuksen voimaantuloa ja irtisanomismenettelyä koskevat määräykset.

Suositusasiakirja täydentää eräiltä osin sopimuksen määräyksiä. Muun muassa luetteloa perusteista, jotka eivät oikeuta työsuhteen päättämiseen, on täydennetty siten, ettei työntekijän ikää — lukuun ottamatta eläkeiästä kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaan johdettavia poikkeuksia — ole pidettävä riittävänä syynä työsuhteen katkaisemiseen. Myöskään kansalaisvelvollisuuksien täyttämistä johtuva töistä poisolo ei suosituksen mukaan oikeuta työsuhteen päättämiseen.

Jos kysymyksessä on sellainen työntekijän menettelyvirhe, joka ainoastaan toistettuna oikeuttaa työsuhteen päättämiseen, ei tätä suosituksen mukaan saa tehdä, ennen kuin asiasta on annettu kirjallinen varoitus työntekijälle. Vastaavaa menettelyä on suosituksen mukaan noudatettava, jos työnantaja on tyytymätön työsuorituksiin (suosituksen 7—8 kohta). Työntekijällä olisi lisäksi oikeus käyttää avustajaa puolustautuessaan häntä vastaan esitettyihin väitteisiin. Työsuhteen päättämisestä olisi suosituksen mukaan annettava kirjallinen ilmoitus, josta pyydettyä tulisi käydä ilmi myös irtisanomisen syy. Suosituksen mukaan olisi työntekijän voitava myös avustajaa

käyttämällä puolustautua esitettyjä väitteitä vastaan.

Irtisanotulle työntekijälle tulisi antaa mahdollisuus työaikana hakea uutta työpaikkaa tästä syystä ansiota vähentämättä. Työntekijälle olisi myös annettava työtodistus, josta käy ilmi palvelusaika ja työn laatu.

Jos työsuhteen päättäminen perustuu teknologisiin, rakenteellisiin tai vastaaviin syihin, on työvoiman vähennystarvetta suosituksen mukaan arvioitava työnantajan ja työntekijöiden edustajien välisissä neuvotteluissa. Tällöin olisi selvitettävä muun ohessa työvoiman hankintaa koskevien rajoitusten mahdollisuudet samoin kuin mahdollisuudet ulottaa työvoiman vähennystoimenpiteet niin pitkälle ajalle, että työvoiman luonnollinen poistuma voidaan käyttää hyväksi. Edelleen olisi selvitettävä sisäisten siirtojen ja työvoiman koulutukseen liittyvät mahdollisuudet tilanteen helpottamiseksi. Myös sisäisten siirtojen ja koulutustoimenpiteiden merkitystä suunniteltujen työvoiman vähennystoimenpiteiden haittavaikutusten vähentämiseksi olisi samalla tavoin selvitettävä. Vapaaehtoisen, ennenaikaisen eläkkeelle siirtymisen mahdollisuus ja ylityön rajoittamismahdollisuus samoin kuin säännöllisen työajan lyhentämiseen liittyvät mahdollisuudet olisi näissä yhteyksissä myös tutkittava.

Suosituksen mukaan olisi myös, milloin tämä suinkin on mahdollista, etukäteen vahvistettava ne periaatteet, joiden mukaan työvoimaa teknologisista, rakenteellisista tai vastaavista taloudellisista syistä vähennetään. Näitä periaatteita vahvistettaessa tulisi ottaa huomioon niin hyvin työnantajan kuin työntekijöidenkin asema ja elinolosuhteet. Tuotannollisin ja taloudellisin perustein irtisanotuilla tulisi myös olla oikeus tulla uudelleen työllistetyiksi, jos työnantaja päättää ottaa uutta työvoimaa sellaisten tehtävien hoitamista varten, joista työvoimaa on aikaisemmin vähennetty.

Työnantajan olisi suosituksen mukaan neuvoteltava työntekijöiden edustajien kanssa jo siinä vaiheessa, kun yrityksessä harkitaan sellaisia tuotantosuunnan organisaation rakenteen tai tuotantoteknologian muutoksia, jotka voivat vähentää työvoiman tarvetta. Tällaisissa neuvotteluissa olisi käsiteltävä paitsi sellaisten muutosten toteuttamista, myös niiden vaikutuksia ja mahdollisten haittavaikutusten lieventämismahdollisuuksia. Tällaisista syistä tapahtuvista työvoiman vähentämistoimenpiteistä aiheutuvien haittavaikutusten vähentämiseksi olisi lisäksi kansallisen käytännön mukaisin keinoin ja mahdollisuuksien mukaan

työnantajan ja työntekijöiden edustajien myötävaikutuksella pyrittävä järjestämään irtisanotuille työntekijöille uusia työpaikkoja tai uudelleen koulutusmahdollisuuksia. Samoin olisi pyrittävä järjestämään mahdollisuus tarpeelliseen taloudelliseen tukeen koulutuksen aikana ja uuden työpaikan mahdollisesti aiheuttaman asuinpaikan muutoksen johdosta.

2.2.2. Yleissopimuksen ja suosituksen suhde Suomen voimassaolevaan lainsäädäntöön ja kansalliseen käytäntöön

Työsopimuslain säännöksiä ja niiden soveltamisessa noudatettua käytäntöä irtisanomisperusteista, irtisanomisajasta sekä vahingonkorvauksesta voidaan pitää yleispiirteiltään sopimusta vastaavina. Sopimuksen 5 artiklan b, c ja d kohdissa mainitut esimerkit ja työsopimuslain esimerkki luettelot kielletyistä työsuhteen päättämisperusteista eivät ole kaikilta osin samansisältöisiä, mutta irtisanomisen yleisenä edellytyksenä työsopimuslaissa vaadittava erityisen painava syy katkaa myöskin yleissopimuksessa mainitut tilanteet. Työntekijälle kuuluvaa valitusoikeutta koskevat yleissopimuksen määräykset eivät ole ristiriidassa niiden säännösten kanssa, jotka meillä koskevat siviilioikeudellisen vahingonkorvauksenteen ajamista tuomioistuinteitse tai jotka liittyvät työtuo- mioistuinmenettelyyn. Erorahaa, työttömyyskorvausta ja työttömyyskassa-avustusta koskeva lainsäädäntö (947/78, 946/71, 125/34) sisältää sopimuksen edellyttämät säännökset työttömyyden aikaisesta taloudellisesta tuesta.

Kuten edellä on todettu, sopimuksen 2 artiklan 3 kohta edellyttää, että määräaikaista työsopimuksia ei käytetä sopimuksella turvautun irtisanomissuojan kiertämiseen. Sopimus mahdollistaa edellä esitetyn tavoin määräajaksi otettujen työntekijöiden jättämisen sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Työsopimuslakiin ei sisälly säännöksiä, joilla nimenomaan kiellettäisiin irtisanomissuojan kiertämistarkoituksessa tehdyt määräaikaiset työsopimukset.

Yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (725/78) 7 §:n mukaan työnantajan on, ennen kuin hän tuotannollisista tai taloudellisista syistä antaa lomautusilmoituksen tai ratkaisee irtisanomista edeltävän asian, neuvoteltava asiasta niiden työntekijöiden tai toimihenkilöiden edustajien kanssa, joita asia koskee. Lain 11 §:ssä on lisäksi säädetty, että ennen neuvottelumenettelyä on asianomaisille neuvotteluosapuolille annettava

asian käsittelyn kannalta tarpeelliset tiedot. Yleissopimuksen vastaava määräys (13 artikla) on, kuten edeltä käy ilmi, yksityiskohtaisempi, kun siinä tarkemmin eritellään annettavat tiedot ja todetaan, että neuvottelut tulee käydä irtisanomisten määrän minimoimiseksi ja sellaisten toimenpiteiden löytämiseksi, joilla irtisanomisten haittavaikutuksia voidaan vähentää.

Yleissopimuksen soveltamista ei myöskään ole rajoitettu, niin kuin yhteistoiminnasta yrityksissä annetussa laissa, koskemaan vain yrityksiä, joissa henkilöstön määrä säännöllisesti on vähintään 30. Kuten edellä on todettu, voi sopimusvaltio kuitenkin rajoittaa määräyksen soveltamista muun muassa yrityskoon mukaan. Työehtosopimuskäytännön mukaan tällaisia neuvotteluja joka tapauksessa käydään yrityksen koosta riippumatta.

Työsopimuslain 30 a §:n mukaan on lomautuksesta, joka kohdistuu vähintään kymmeneen työntekijään annettava, mikäli mahdollista, viimeistään kolme kuukautta ennen lomautusta ilmoitus työvoimaviranomaiselle. Niin kuin edellä on esitetty, tällainen ilmoitus on yleissopimuksen nojalla annettava yleensä palvelussuhteiden päättämistä harkittaessa ja siihen tulee sisällyttää tieto palvelussuhteiden päättämisen syistä samoin kuin tiedot toimenpiteen kohteena olevista työntekijöistä ammattiryhmittäin. Työehtosopimuksissa ilmoitusvelvoite on kuitenkin ulotettu koskemaan myös irtisanomistilanteita. Kun tällaisten työehtosopimusten kattavuusaste on korkea, voidaan lainsäädännön sisällöstä huolimatta katsoa, ettei noudatettavana olevan käytännön ja sopimusmääräysten välillä ole tältä osin ratifiointiesteeksi muodostuvaa ristiriitaa. Sen sijaan yleissopimuksen 7 artiklaan sisältyvää kuulemisperiaatetta ei ole otettu huomioon voimassa olevassa lainsäädännössä enempää kuin työehtosopimuksissakaan.

Mahdollisuus saattaa irtisanomisperusteen lainmukaisuus tuomioistuimen ratkaistavaksi vastaa sopimuksen 8—10 artiklassa olevia määräyksiä valitusmenettelystä.

Eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä (n:o 205/1983 vp.) laiksi työsuhdeturvan kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi on edellä esitetyt lainsäädännölliset puutteet otettu sillä tavoin huomioon, että työsuhteessa olevien henkilöiden osalta ei esityksen hyväksymisen jälkeen olisi estettä sopimuksen ratifioimiselle.

Yleissopimus koskee edellä esitetyn tavoin kuitenkin kaikkia työntekijäryhmiä mukaan lu-

kien valtion ja kuntien palveluksessa olevat virkamiehet.

Valtion virkamiehiä koskevat säännökset tai määräykset eivät kaikilta osin vastaa sopimuksen määräyksiä sillä tavoin, että virkamiesten virassapysymisoikeus vastaisi sopimuksessa edellytettyä tasoa. Myöskään yleissopimuksen 2 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun poikkeuksen tekeminen valtion virkamiesten osalta ei näytä mahdolliselta. Valtion virkamiesten virassapysymisoikeutta on kuitenkin ehdotettu kehitettäväksi vuonna 1979 jätetyssä komiteamietinnössä (Km 1979:26). Mikäli virkamieslainsäädäntö uudistetaan edellä tarkoitetun komiteamietinnön periaatteiden mukaisesti, sopimuksen ratifioimiselle ei ilmeisesti ole estettä. Virkamieslain yksityiskohtainen sisältö on parhaillaan osapuolten välisissä neuvotteluissa selvitetävänä.

Kunnallisten viranhaltijoiden työsuhteturva riippuu kuntakohtaisesta virkasäännöstä. Tämän virkasäännön vahvistamista varten Kunnallisen sopimusvaltuuskunnan toimiston johtokunta on antanut kunnille ja kuntainliitoille suosituksia, jotka eivät kuitenkaan ole niitä velvoittavia. Virkasäännön ohella kunnallisten viranhaltijoiden palvelussuhteturvaa on säännelty kunnallisen alan suositussopimusten tai suositusten ohjeilla. Tosiasiallisen vaikuttavuutensa vuoksi menettelyä voitaneen pitää sellaisena sopimusvaltion kansallisen käytännön mukaisena tapana, joka sopimuksen 1 artiklan mukaisesti soveltuu sopimuksen täytäntöönpanokeinoksi. Mallisäännön ja yleissopimuksen määräysten välillä kuitenkin on eroavaisuuksia. Ratifiointimahdollisuutta koskevan kannan määrittäminen tältä osin on jätettävä riippumaan mahdollisesta 2 artiklan 4 kohdan mukaisesta poikkeusjärjestelystä tai siitä ovatko eroavuudet poistettavissa virkasäännön mallia muuttamalla. Asiaa koskevat osapuolten väliset neuvottelut ovat toistaiseksi kesken. Tästä syystä yleissopimuksen ratifiointiedellytysten myös kunnallisten viranhaltijoiden osalta on katsottava puuttuvan.

Varsin useat suositukset periaatteista on jo omaksuttu Suomen lainsäädännössä tai työehtosopimuskäytännössä. Niinpä työsopimuslain 47 §:ssä on suosituksen kohtaa vastaava säännös työtodistuksen antamisvelvollisuudesta. Myös vanhojen työntekijöiden uudelleen työhön ottamisesta on työsopimuslain 42 a §:ssä säädetty tavalla, joka voidaan katsoa olevan sopusoinnussa suosituksen 24 kohdan kanssa. Yhteistoiminnasta yrityksissä annettuun lakiin ja varsin yleisesti myös työehtosopimuksiin sisältyy lisäksi rationali-

sointitoimintaa koskevia velvotteita, joita voidaan pitää suosituksen 20 kohdan suuntaisina. Myös varoituksen antamista koskeva työsopimuslain 43 §:ään sisältyvä säännös on ainakin yleispiirteiltään suosituksen 7 kohdan mukainen. Sen sijaan suosituksen 8 kohdassa tarkoitettu tavoin yksilöityä varoituskäytäntöä ei ole lainsäädäntö- tai sopimusteitse meillä vahvistettu. Suosituksen toteuttaminen edellyttäisi myös nykyistä yksityiskohtaisempia säännöksiä työvoiman vähentämistoimenpiteiden toteuttamistavasta ja niihin liittyvissä neuvotteluissa käsiteltävistä asioista. Monet muutkin suosituksen kohdat ovat vailla vastinetta Suomessa voimassa olevassa lainsäädännössä tai sopimuskäytännössä.

Edellä on todettu työsuhteturvan kehittämistä koskevan hallituksen esityksen mukaisen lainsäädännön saattavan työsopimussuhteessa olevien työntekijöiden irtisanomissuojan sopimusta vastaavalle tasolle. Valtion virkamiesten ja kunnallisten viranhaltijoiden virassapysymisoikeutta koskevat nykyiset säännökset ja määräykset eivät kuitenkaan kaikin osin vastaa yleissopimuksen määräyksiä, minkä vuoksi sopimuksen ratifiointia ei toistaiseksi voida pitää mahdollisena.

2.2.3. Lausunnot

Käsiteltävänä olevasta yleissopimuksesta on pyydetty Suomen Työnantajain Keskusliiton, Liiketyönantajain Keskusliiton, Kunnallisen sopimusvaltuuskunnan, Valtion työmarkkinalaitoksen, Kirkon sopimusvaltuuskunnan ja Suomen Yrittäjien Keskusliiton sekä Suomen Ammatti-liittojen Keskusjärjestön, Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliiton, Akavan ja Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliiton lausunnot. Lisäksi lausunto on pyydetty oikeusministeriöltä ja työvoimaministeriöltä. Lausunnon antajat ovat työvoimaministeriötä lukuunottamatta katsooneet, että sopimuksen ratifiointi edellyttää osin eräitä täsmennyksiä lainsäädäntöömme. Sopimus on käsitelty Suomen ILO-neuvottelukunnassa, joka on yksimielisesti todennut, ettei sopimuksen ratifiointi tässä vaiheessa ole mahdollista, koska erityisesti valtion virkamiesten virassapysymisoikeutta koskevat säännökset eivät kaikilta osin vastaa yleissopimuksen sisältämiä vaatimuksia.

2.3. Plantaasityöntekijäin työoloja koskevaan sopimukseen (n:o 110) liittyvä pöytäkirja

2.3.1. Pöytäkirjan sisältö

Kansainvälinen työjärjestö on vuonna 1958 hyväksynyt plantaasityöntekijäin työoloja koskevan sopimuksen. Nyt hyväksytty pöytäkirja täydentää tätä sopimusta. Pöytäkirja on tarkoitettu korvaamaan eräät aikaisemman sopimuksen mää-
räykset. Pöytäkirjassa plantaasilla tarkoitetaan kuumassa tai lauhkeassa vyöhykkeessä sijaitsevaa maatalousyritystä, joka käyttää vuokratyövoimaa ja jossa ensisijaisesti viljellään kaupallisiin tarkoi-
tuksiin kahvia, teetä, sokeriruokoa, kumia, ba-

naania, kaakaota, kookospähkinää, maapähkinää, puuvillaa, tupakkaa, kuituja (sisalia, juuttia ja hamppua), sitrushedelmiä, palmuöljyä, kiinan-
kuorta tai ananasta.

2.3.2. Pöytäkirjan suhde Suomen lainsäädäntöön ja kansalliseen käytäntöön

Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta, jota tämä pöytäkirja täydentää. Suomessa ei ole asiakirjojen tarkoittamia yrityksiä eikä työntekijöitä. Pöytäkirjalla ei näin ollen ole Suomen osalta välitöntä merkitystä.

Ehdotukset

Edellä esitetyn perusteella hallitus:

1) esittää HM 33 §:n nojalla, että Eduskunta hyväksyisi Kansainvälisessä työkonferenssissa vuonna 1982 hyväksytyn yleissopimuksen (n:o 157), joka koskee sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä koskevan kansainvälisen järjestelmän perustamista, sekä saattaa Eduskunnan tietoon yleissopimukseen liittyvän suosituksen (n:o 167) ja esittää, että siinä olevat periaatteet otetaan huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista;

2) esittää, että Eduskunta sen vuoksi, ettei

Suomen lainsäädäntö vastaa niitä vaatimuksia, jotka sisältyvät Kansainvälisen työkonferenssin samoin vuonna 1982 hyväksymään yleissopimukseen (n:o 158), joka koskee palvelussuhteen päättämistä työnantajan aloitteesta, ei tässä vaiheessa hyväksyisi mainittua yleissopimusta, sekä saattaa Eduskunnan tietoon yleissopimukseen liittyvän suosituksen (n:o 166);

3) saattaa Eduskunnan tietoon Kansainvälisessä työkonferenssissa vuonna 1982 hyväksytyn plantaasisopimusta täydentävän pöytäkirjan.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1983

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Eeva Kuuskoski-Vikatmaa*

*(Suomennos)**Liite*

Yleissopimus (n:o 157), joka koskee sosiaaliturva-oikeuksien säilyttämistä koskevan kansainvälisen järjestelmän perustamista

Kansainvälinen työjärjestön yleinen konferenssi, aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsutuna Genevessä 2 päivänä kesäkuuta 1982 68. istuntokautensa,

ja palauttaen mieleen samanlaista sosiaaliturvaa koskevan yleissopimuksen, 1962, periaatteet, jotka koskevat ei ainoastaan tasapuolista kohtelua vaan myös saavutettujen oikeuksien ja syntymässä olevien oikeuksien säilyttämistä, ja

pitäen välttämättömänä täsmentää lainsäädännöllä syntymässä olevien ja jo saavutettujen oikeuksien säilyttämistä koskevien periaatteiden soveltamista kaikilla sosiaaliturvan aloilla, jotka kuuluvat sosiaaliturvan vähimmäistasoa koskevan sopimuksen, 1952, piiriin, ja

päätettyään hyväksyä eräitä ehdotuksia, jotka koskevat vierastyöläisten sosiaaliturva-oikeuksien säilyttämistä (sopimus n:o 48:n muuttaminen), mikä kysymys on neljäntenä kohtana istuntokauden työjärjestyksessä, ja

päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan kansainvälisen yleissopimuksen muotoon,

hyväksyy tänä 21 päivänä kesäkuuta 1982 seuraavan yleissopimuksen, jonka nimenä on sosiaaliturva-oikeuksien säilyttämistä koskeva yleissopimus, 1982:

I OSA

Yleiset määräykset

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa —

a) käsite ”jäsenvaltio” tarkoittaa kaikkia Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioita, jotka kuuluvat yleissopimuksen piiriin;

b) käsitteeseen ”lainsäädäntö” luetaan kuuluviksi kaikki sosiaaliturvaa koskevat lait, asetukset ja määräykset;

Convention (No. 157) concerning the Establishment of an International System for the Maintenance of Rights in Social Security

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Sixty-eighth Session on 2 June 1982, and

Recalling the principles established by the Equality of Treatment (Social Security) Convention, 1962, which relate not only to equality of treatment but also to the maintenance of acquired rights and of rights in course of acquisition, and

Considering it necessary to provide for the application of the principles of the maintenance of rights in course of acquisition and of acquired rights in respect of all the branches of social security covered by the Social Security (Minimum Standards) Convention, 1952, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to maintenance of migrant workers' rights in social security (revision of Convention No. 48), which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of an international Convention;

adopts this twenty-first day of June of the year one thousand nine hundred and eighty-two the following Convention, which may be cited as the Maintenance of Social Security Rights Convention, 1982:

PART I.

General Provisions

Article 1

In this Convention —

(a) the term ”Member” means any Member of the International Labour Organisation that is bound by the Convention;

(b) the term ”legislation” includes any social security rules as well as laws and regulations;

c) käsite "asianomainen jäsenvaltio" tarkoittaa jäsenvaltiota, jonka lainsäädännön nojalla kyseinen henkilö voi hakea etuutta ;

d) käsite "laitos" tarkoittaa elintä tai viranomaista, joka on suoraan vastuussa jäsenvaltion lainsäädännön tai sen osan soveltamisesta ;

e) käsite "pakolainen" tarkoittaa pakolaista siinä merkityksessä kuin pakolaisten oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen 28. päivästä heinäkuulta 1951 1 artiklassa ja pakolaisten oikeusasemaa koskevan pöytäkirjan 31 päivästä tammikuuta 1967 1 artiklan 2 kappaleessa tarkoitetaan ;

f) käsite "valtioton henkilö" tarkoittaa valtiotonta henkilöä siinä merkityksessä kuin valtiottomien henkilöiden oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen 28 päivästä syyskuuta 1954 1 artiklassa tarkoitetaan ;

g) käsite "perheenjäsen" tarkoittaa perheenjäseneksi tai talouden jäseneksi sen lainsäädännön nojalla määriteltä tai tunnustettua henkilöä, jonka perusteella etuuksia myönnetään tai annetaan, tai kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden välisellä sopimuksella määrättyä henkilöä ; mikäli joku asiaa koskevan lainsäädännön nojalla määritellään tai tunnustetaan perheenjäseneksi tai talouden jäseneksi vain sillä ehdolla, että hän asuu asianomaisen henkilön luona, tämä ehto on oleva toteen näytetty sellaisen henkilön suhteen, joka saa pääasiallisen toimeentulonsa asianomaiselta henkilöltä.

h) käsite "jälkeenjäänyt" tarkoittaa jälkeenjääneeksi sen lainsäädännön nojalla määriteltä tai tunnustettua henkilöä, jonka perusteella etuuksia myönnetään ; mikäli joku asiaa koskevan lainsäädännön nojalla määritellään tai tunnustetaan jälkeenjääneeksi vain sillä ehdolla, että hän asui edunjättäjän luona tämän eläessä, katsotaan ehdon täyttyneen sellaisen henkilön suhteen, joka sai pääasiallisen toimeentulonsa edunjättäjältä ;

i) käsite "asuminen" tarkoittaa vakinaista asumista

j) käsite "oleskelu" tarkoittaa tilapäistä oleskelua

k) käsite "vakuutuskausi" tarkoittaa maksu-, työskentely-, ammatinharjoittamis- tai asumiskautta, joka sillä lainsäädännöllä määritellään tai tunnustetaan vakuutuskaudeksi, jonka nojalla se on täytetty, ja sellaista muuta kautta, jota tämän lainsäädännön nojalla pidetään vakuutuskautta vastaavana kautena ;

l) käsite "työskentelykausi" ja käsite "ammatinharjoittamiskausi" tarkoittavat kautta, joka sillä lainsäädännöllä, jonka nojalla se on täytetty,

(c) the term "competent Member" means the Member under whose legislation the person concerned can claim benefit ;

(d) the term "institution" means the body or authority directly responsible for applying all or part of the legislation of a Member ;

(e) the term "refugee" has the meaning assigned to it in Article 1 of the Convention relating to the Status of Refugees of 28 July 1951 and in paragraph 2 of Article 1 of the Protocol relating to the Status of Refugees of 31 January 1967 ;

(f) the term "stateless person" has the meaning assigned to it in Article 1 of the Convention relating to the Status of Stateless Persons of 28 September 1954 ;

(g) the term "members of the family" means persons defined or recognised as such or as members of the household by the legislation under which benefits are awarded or provided, as appropriate, or persons determined by mutual agreement between the Members concerned ; where persons are defined or recognised as members of the family or as members of the household under the relevant legislation only on the condition that they are living with the person concerned, this condition shall be deemed to be satisfied in respect of persons who obtain their main support from the person concerned ;

(h) the term "survivors" means persons defined or recognised as such by the legislation under which benefits are awarded ; where persons are defined or recognised as survivors under the relevant legislation only on the condition that they were living with the deceased, this condition shall be deemed to be satisfied in respect of persons who obtained their main support from the deceased ;

(i) the term "residence" means ordinary residence ;

(j) the term "temporary residence" means a temporary stay ;

(k) the term "periods of insurance" means periods of contribution, employment, occupational activity or residence which are defined or recognised as periods of insurance by the legislation under which they were completed, and such other periods as are regarded by that legislation as equivalent to periods of insurance ;

(l) the terms "periods of employment" and "periods of occupational activity" mean periods defined or recognised as such by the legislation

ammattinharjoittamiskaudeksi, sekä sellaista muuta kautta, jota tämän lainsäädännön nojalla pidetään työskentely- tai ammattinharjoittamiskautta vastaavana kautena;

m) käsite "asumiskausi" tarkoittaa asumiskautta, joka sillä lainsäädännöllä, jonka nojalla se on täytetty, määritellään tai tunnustetaan tällaiseksi kaudeksi;

n) käsite "maksuihin perustumaton" tarkoittaa etuutta, jonka myöntäminen ei perustu vakuutetun tai hänen työnantajansa suoraan taloudelliseen osallistumiseen tai työn harjoittamisesta aiheutuvaan kelpoisuusaikaan, sekä muita järjestelmiä, joiden nojalla myönnetään yksinomaan tällaisia etuuksia;

o) käsite "väliaikaisjärjestelyihin perustuva etuus" tarkoittaa etuutta, joka myönnetään henkilölle, joka on saavuttanut tietyn iän asiaa koskevan lainsäädännön astuessa voimaan, sekä sellaista etuutta, joka väliaikaisesti myönnetään sellaisen vakuutustapahtuman johdosta, joka on sattunut jäsenvaltion nykyisten aluerajojen ulkopuolella, tai sellaisen vakuutuskauden johdosta, joka on täytetty näiden rajojen ulkopuolella.

2 artikla

1. 4 artiklan 1 kappaleen ja 3 kappaleen a) kohdan määräyksistä huolimatta tämä yleissopimus koskee niitä jäljempänä mainittuja sosiaaliturvan aloja, joilla kysymyksessä olevalla jäsenvaltiolla on voimassa olevaa lainsäädäntöä:

- a) terveydenhuolto;
- b) sairausetuudet;
- c) äitiysetuudet;
- d) työkyvyttömyysetuudet ;
- e) vanhuusetuudet ;
- f) jälkeenjääneiden etuudet ;
- g) työtapaturma- ja ammattitautietuudet ;

- h) työttömyysetuudet; ja
- i) perhe-etuudet;

2. Tämä yleissopimus koskee niitä kuntoutusetuuksia, joita myönnetään tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuja sosiaaliturvan aloja koskevan lainsäädännön nojalla.

3. Tämä yleissopimus koskee kaikkia yleisiä ja erityisiä sosiaaliturvajärjestelmiä, maksuihin perustuvia ja maksuihin perustumattomia, sekä järjestelmiä, jotka perustuvat tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuja sosiaaliturvan aloja koskevan lainsäädännön nojalla työnantajiin kohdistettuihin velvoitteisiin.

under which they were completed and such other periods as are regarded by that legislation as equivalent to periods of employment or periods of occupational activity respectively;

(m) the term "periods of residence" means periods of residence defined or recognised as such by the legislation under which they were completed;

(n) the term "non-contributory" applies to benefits the award of which does not depend on direct financial participation by the persons protected or by their employer, or on a qualifying period of occupational activity, and to any scheme which exclusively awards such benefits;

(o) the term "benefits awarded under transitional arrangements" covers benefits awarded to persons who are over a given age on the date of entry into force of the legislation applicable, as well as benefits awarded, as a transitional measure, in consideration of events that have occurred or periods that have been completed outside the current frontiers of the territory of a Member.

Article 2

1. Subject to the provisions of paragraph 1 and of paragraph 3, subparagraph (a), of Article 4, this Convention applies to those of the following branches of social security for which a Member has legislation in force:

- (a) medical care;
- (b) sickness benefit;
- (c) maternity benefit;
- (d) invalidity benefit;
- (e) old-age benefit;
- (f) survivors' benefit;
- (g) employment injury benefit, namely benefit in respect of occupational injuries and diseases;
- (h) unemployment benefit; and
- (i) family benefit.

2. This Convention applies to rehabilitation benefits provided by legislation concerning any of the branches of social security referred to in paragraph 1 of this Article.

3. This Convention applies to all general and special social security schemes, both contributory and non-contributory, as well as to schemes consisting of obligations imposed on employers by legislation in respect of any branch of social security referred to in paragraph 1 of this Article.

4. Tämä yleissopimus ei koske valtion eikä kunnan palveluksessa olevien eikä sodista kärsimään joutuneiden erityisjärjestelmiä, ei myöskään sosiaali- ja terveysalan huoltojärjestelmiä.

3 artikla

1. 4 artiklan 1 kappaleen ja 3 kappaleen b)-kohdan sekä 9 artiklan 1 kappaleen määräyksistä huolimatta tämä yleissopimus koskee henkilöitä, jotka ovat tai ovat olleet yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön alaisia, sekä heidän perheenjäseniään ja jälkeenjääneitään kaikissa niissä tapauksissa, joissa tämän yleissopimuksen nojalla aikaansaatui oikeuksien säilyttämistä koskeva kansainvälinen järjestelmä edellyttää, että huomioon otetaan muun jäsenvaltion lainsäädäntö kuin sen, jonka alueella kyseiset henkilöt asuvat tai oleskelevat ;

2. Tämä yleissopimus ei velvoita jäsenvaltioita soveltamaan yleissopimuksen määräyksiä henkilöihin, jotka kansainvälisten asiakirjojen nojalla on suljettu pois kysymyksessä olevan jäsenvaltion lainsäädännön soveltamisalalta.

4 artikla

1. Jäsenvaltiot voivat saattaa voimaan niille tämän yleissopimuksen II-VI osien määräyksistä aiheutuvat velvoitteet kahdenkeskisillä tai monenkeskisillä sopimuksilla, jotka takaavat velvoitteiden täyttymisen ehdoilla joista asianomaiset jäsenvaltiot keskenään sopivat.

2. Tämän artiklan 1 kappaleen määräyksistä huolimatta kunkin jäsenvaltion on välittömästi tämän yleissopimuksen tultua voimaan siinä jäsenvaltiossa sovellettava tämän yleissopimuksen 7 artiklan 4 kappaleen, 8 artiklan 2 ja 3 kappaleen, 9 artiklan 1 ja 4 kappaleen, 11 artiklan, 12 artiklan, 14 artiklan ja 18 artiklan 3 kappaleen määräyksiä.

3. Tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitetuissa sopimuksissa on erityisesti määriteltävä —

a) ne sosiaaliturvan alat, joita nämä asiakirjat koskevat, ottaen huomioon tämän yleissopimuksen 6 ja 10 artiklassa tarkoitettu vastavuoroisuuden vaatimus; niissä jäsenvaltioissa, joilla on näitä aloja koskevaa lainsäädäntöä, näihin aloihin tulee kuulua ainakin työkyvyttömyysetuudet, vanhuusetuudet, jälkeenjääneiden etuudet työtaturma- ja ammattitautieläkkeet, hautausavustukset mukaan lukien, sekä tämän yleissopimuk-

4. This Convention does not apply to special schemes for civil servants, to special schemes for war victims or to social or medical assistance schemes.

Article 3

1. Subject to the provisions of paragraph 1 and paragraph 3, subparagraph (b), of Article 4 and of paragraph 1 of Article 9, this Convention applies to persons who are or have been subject to the legislation of one or more Members, as well as to the members of their families and to their survivors, in all cases in which the international system for the maintenance of rights established by this Convention requires that account be taken of the legislation of a Member other than the Member in whose territory the persons concerned are resident or temporarily resident.

2. This Convention does not require any Member to apply its provisions to persons who, by virtue of international instruments, are exempted from the application of the legislation of that Member.

Article 4

1. Members may give effect to their obligations under the terms of Parts II to VI of this Convention by bilateral or multilateral instruments giving effect to these obligations, under conditions to be determined by mutual agreement between the Members concerned.

2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1 of this Article, the provisions of paragraph 4 of Article 7, of paragraphs 2 and 3 of Article 8, of paragraphs 1 and 4 of Article 9, of Article 11, of Article 12, of Article 14 and of paragraph 3 of Article 18 of this Convention shall be immediately applied by each Member as from the coming into force of this Convention for that Member.

3. The instruments referred to in paragraph 1 of this Article shall specify in particular —

(a) the branches of social security to which they apply, having regard to the requirement of reciprocity referred to in Articles 6 and 10 of this Convention; these branches shall, where the Members concerned have legislation covering them, comprise at least invalidity benefits, old-age benefits, survivors' benefits and pensions in respect of employment injuries, including death grants, as well as, subject to the provisions

sen 10 artiklan 1 kappaleen mukaisesti terveydenhuolto, sairausetuudet, äitiysetuudet sekä työtapaturma- ja ammattitautietuudet lukuunottamatta eläke-etuuksia ja hautausavustuksia;

b) ne henkilöryhmät, joita nämä asiakirjat koskevat; näihin ryhmiin tulee kuulua ainakin työntekijät (tarpeen vaatiessa myös rajankävijät ja kausityöntekijät) sekä näiden perheenjäsenet ja jälkeensä jääneet, jotka ovat jonkin kysymyksessä olevan jäsenvaltion kansalaisia tai jotka ovat jonkin jäsenvaltion alueella asuvia pakolaisia tai kansalaisuudettomia henkilöitä;

c) järjestelyt annettujen etuuksien ja muiden sellaisten kustannusten korvaamiseksi, joista toisen jäsenvaltion järjestelmä on vastannut toisen jäsenvaltion järjestelmän puolesta, ellei ole sovittu, että korvausta ei suoriteta;

d) säännöt kaksinkertaisten maksujen, muiden vakuutusvelvollisuuksien tai etuuksien välttämiseksi.

of paragraph 1 of Article 10 of this Convention, medical care, sickness benefits, maternity benefits and benefits in respect of employment injuries, other than pensions and death grants;

(b) the categories of persons to which they are applicable; these categories shall comprise at least employees (including, as appropriate, frontier workers and seasonal workers), as well as the members of their families and their survivors, who are nationals of one of the Members concerned or who are refugees or stateless persons resident in the territory of one of these Members;

(c) the arrangements for the reimbursement of the benefits provided and other costs borne by the institution of one Member on behalf of the institution of another Member unless it has been agreed that there shall be no reimbursement;

(d) the rules to avoid undue plurality of contributions or other liabilities or of benefits.

II OSA

Sovellettava lainsäädäntö

5 artikla

1. Tämän yleissopimuksen piiriin kuuluviin henkilöihin sovellettavasta lainsäädännöstä on päätettävä asianomaisten jäsenvaltioiden välisellä sopimuksella, jotta välttyttäisiin niiltä oikeudellisista ristiriidoilta ja ei-toivotuilta seurauksilta, joita asianomaisille voisi aiheutua sosiaaliturvan puutteen taikka kaksinkertaisten maksujen, muiden vakuutusvelvollisuuksien tai etuuksien johdosta. Tällöin on seuraavat määräykset otettava huomioon:

a) jonkin jäsenvaltion alueella vakituisesti työskentelevien henkilöiden tulee olla lainsäädännön alaisia, siitä huolimatta, että he asuvat toisen jäsenvaltion alueella tai heitä työllistävällä yrityksellä on virallinen toimipaikkansa tai heidän työnantajallaan asuinpaikkansa toisen jäsenvaltion alueella;

b) itsenäisten ammatinharjoittajien, jotka vakituisesti harjoittavat ammattiaan jonkun jäsenvaltion alueella, tulee olla tuon jäsenvaltion lainsäädännön alaisia, huolimatta siitä, että he asuvat toisen jäsenvaltion alueella;

c) jonkin jäsenvaltion lipun alla kulkevalla aluksella työskentelevien henkilöiden ja tällaisella aluksella työskentelevien itsenäisten ammatinharjoittajien tulee olla tuon jäsenvaltion lainsäädännön alaisia, siitä huolimatta että he asuvat toisen

PART II

Applicable Legislation

Article 5

1. The legislation applicable in respect of the persons covered by this Convention shall be determined by mutual agreement between the Members concerned, with a view to avoiding conflicts of laws and the undesirable consequences that might ensue for those concerned either through lack of protection, or as a result of undue plurality of contributions or other liabilities or of benefits, in accordance with the following rules:

(a) employees who are normally employed in the territory of a Member shall be subject to the legislation of that Member, even if they are resident in the territory of another Member or if the undertaking which employs them has its registered office, or their employer has his place of residence, in the territory of another Member;

(b) self-employed persons who normally engage in their occupation in the territory of a Member shall be subject to the legislation of that Member, even if they are resident in the territory of another Member;

(c) employees and self-employed persons sailing on board a ship flying the flag of a Member shall be subject to the legislation of that Member even if they are resident in the territory of another Member or if the undertaking which

jäsenvaltion alueella tai heitä työllistävällä yrityksellä on virallinen toimipaikkansa tai heidän työnantajallaan asuinpaikkansa toisen jäsenvaltion alueella;

d) henkilöiden, jotka eivät kuulu työssäkäyvään väestöön, tulee olla sen jäsenvaltion lainsäädännön alaisia, jonka alueella he asuvat, mikäli he eivät kuulu tämän kappaleen 1. a)—c)-kohdian piiriin.

2. Huolimatta tämän artiklan 1 kappaleen a)—c) kohtien määräyksistä, kysymyksessä olevat jäsenvaltiot voivat sopia, että tiettyihin ryhmiin kuuluvien henkilöiden, kuten itsenäisten ammatinharjoittajien, tulee olla sen jäsenvaltion lainsäädännön alaisia, jonka alueella he asuvat.

3. Kysymyksessä olevat jäsenvaltiot voivat yhteisestä sopimuksesta päättää asianomaisten henkilöiden eduksi muista poikkeuksista tämän artiklan 1 kappaleessa esitettyihin säännöksiin.

III OSA

Syntymässä olevien oikeuksien säilyttäminen

6 artikla

Tämän yleissopimuksen 4 artiklan 3 a-kohdan määräysten mukaisesti kunkin jäsenvaltion on kaikkien muiden kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden kanssa pyrittävä osallistumaan syntymässä olevien oikeuksien säilyttämistä koskeviin järjestelmiin kaikilla tämän yleissopimuksen 2 artiklan 1 mainituilla sosiaaliturvan aloilla, joilla näillä jäsenvaltioilla on voimassa olevaa lainsäädäntöä, sellaisten henkilöiden eduksi, jotka ovat olleet kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden lainsäädännön alaisia yhtäjaksoisesti tai kausittain.

7 artikla

1. Tämän yleissopimuksen 6 artiklassa tarkoitetuissa, syntymässä olevien oikeuksien säilyttämistä koskevissa järjestelmissä tulee tarpeen mukaan laskea yhteen vakuutuskaudet, työskentelykaudet, ammatinharjoittamiskaudet tai asumiskaudet, jotka on kulloinkin täytetty kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden lainsäädännön nojalla tarkoituksena

a) osallistuminen vapaaehtoiseen vakuutukseen, tai tarpeen vaatiessa jatkuvaan vaihtoehtoiseen vakuutukseen;

b) oikeuksien syntyminen, säilyttäminen ja palauttaminen sekä tarpeen vaatiessa etuuksien laskeminen.

employs them has its registered office, or their employer has his place of residence, in the territory of another Member;

(d) persons who are not part of the economically active population shall be subject to the legislation of the Member in whose territory they are resident, in so far as they are not protected in virtue of subparagraphs (a) to (c) of this paragraph.

2. Notwithstanding the provisions of subparagraphs (a) to (c) of paragraph 1 of this Article, Members concerned may agree that certain categories of persons, in particular selfemployed persons, shall be subject to the legislation of the Member in whose territory they are resident.

3. Members concerned may determine by mutual agreement other exceptions to the rules set forth in paragraph 1 of this Article, in the interest of the persons concerned.

PART III.

Maintenance of Rights in Course of Acquisition

Subject to the provisions of paragraph 3, subparagraph (a), of Article 4 of this Convention, each Member shall endeavour to participate with every other Member concerned in schemes for the maintenance of rights in course of acquisition, as regards each branch of social security referred to in paragraph 1 of Article 2 of this Convention and for which every one of these Members has legislation in force, for the benefit of persons who have been subject successively or alternately to the legislation of the said Members.

Article 7

1. The schemes for the maintenance of rights in course of acquisition referred to in Article 4 of this Convention shall provide for the adding together, to the extent necessary, of periods of insurance, employment, occupational activity or residence, as the case may be, completed under the legislation of the Members concerned for the purposes of:

(a) participation in voluntary insurance or optional continued insurance, where appropriate;

(b) acquisition, maintenance or recovery of rights and, as the case may be, calculation of benefits.

2. Päällekkäisesti kahden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön nojalla täytetyt kaudet on otettava huomioon vain kerran.

3. Kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden tulee tarpeen vaatiessa yhteisellä sopimuksella päättää erityisjärjestelyistä eri tyyppisten vakuutuskausien yhteenlaskemiseksi jotka antavat oikeuden erityisjärjestelmiin perustuviin etuuksiin.

4. Mikäli jollakin on vakuutuskausia kolmen tai useamman sellaisen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, jotka ovat osapuolina eri kahdenkeskisissä tai monenkeskisissä asiakirjoissa, kunkin samanaikaisesti kahden tai useamman tällaisen asiakirjan piiriin kuuluvan jäsenvaltion tulee laskea yhteen nämä vakuutuskaudet näiden asiakirjojen määräysten mukaisesti siinä määrin kuin on välttämätöntä etuuksia koskevien oikeuksien hankkimiseksi, säilyttämiseksi ja palauttamiseksi.

8 artikla

1. Tämän yleissopimuksen 6 tarkoitetuissa, syntymässä olevien oikeuksien säilyttämistä koskeissa järjestelmissä on määriteltävä:

a) työkyvyttömyys- ja vanhuusetuuksien sekä jälkeenjääneiden etuuksien ja

b) ammattitautieläkkeiden myöntämisperusteet sekä tarpeen vaatiessa kulujen jakautuminen.

2. Tämän yleissopimuksen 7 artiklan 4 tarkoitetussa tapauksessa kunkin jäsenvaltion, joka samanaikaisesti kuuluu kahden tai useamman tällaisen asiakirjan piiriin, tulee soveltaa näiden asiakirjojen määräyksiä sellaisten etuuksien laskemiseksi, joihin kyseisen jäsenvaltion lainsäädäntö antaa oikeuden, ottaen huomioon kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaisesti yhteenlasketut vakuutuskaudet.

3. Mikäli tämän artiklan 2 määräyksiä sovellettaessa jonkun jäsenvaltion olisi myönnettävä samanlaisia etuuksia samalle henkilölle kahden tai useamman kahdenkeskisen tai monenkeskisen asiakirjan nojalla, tuota jäsenvaltiota on vaadittava myöntämään vain se etuus, joka on asianomaiselle henkilölle näitä etuuksia myönnettäessä edullisin.

4. Tämän artiklan 2 kappaleen määräyksistä huolimatta kysymyksessä olevat jäsenvaltiot voivat tarpeen vaatiessa sopia mainitussa momentissa määriteltujen etuuksien laskemista koskevista lisämääräyksistä.

2. Periods completed concurrently under the legislation of two or more Members shall be reckoned only once.

3. The Members concerned shall, where necessary, determine by mutual agreement special arrangements for adding together periods which are different in nature and periods qualifying for right to benefits under special schemes.

4. Where a person has completed periods under the legislation of three or more Members which are parties to different bilateral or multilateral instruments, each Member which is concurrently bound by two or more of the instruments in question shall add these periods together, to the extent necessary, in accordance with the provisions of these instruments, for the purposes of acquisition, maintenance or recovery of rights to benefit.

Article 8

1. The schemes for the maintenance of rights in course of acquisition referred to in Article 6 of this Convention shall determine the formula of awarding:

(a) invalidity, old-age and survivors' benefits, and

(b) pensions, in respect of occupational diseases, as well as the apportionment, where appropriate, of the costs involved.

2. In the case referred to in paragraph 4 of Article 7 of this Convention, each Member which is concurrently bound by two or more of the instruments in question shall apply the provisions of these instruments for the purpose of calculating benefits to which there is a right under its legislation, taking into account the periods added together in accordance with the legislation of the Members concerned.

3. Where in application of the provisions of paragraph 2 of this Article a Member would have to award benefits of the same nature to the same person in pursuance of two or more bilateral or multilateral instruments, that Member shall be required to award only the benefit most favourable to the person concerned as determined on the initial award of these benefits.

4. Notwithstanding the provisions of paragraph 2 of this Article the Members concerned may, where necessary, agree on supplementary provisions for the calculation of the benefits specified in that paragraph.

IV OSA

Saavutettujen oikeuksien säilyttäminen ja etuuksien suorittaminen ulkomaille

9 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion on toimenpiteillään taattava lainsäädäntönsä perustuvien työkyvyttömyys- ja vanhuusetuuksien, jälkeenjääneiden rahoitustuuksien sekä työtapaturma- ja ammattitautieläkkeiden ja hautausavustusten suorittaminen edunsaajille, jotka ovat jäsenvaltioiden kansalaisia, pakolaisia tai valtiottomia henkilöitä, riippumatta heidän asuinpaikastaan mikäli välttämättömyyden vuoksi jäsenvaltioiden tai asianomaisten valtioiden välisellä sopimuksella.

2. Tämän artiklan 1 kappaleen määräyksistä huolimatta ne jäsenvaltiot, jotka kuuluvat tämän yleissopimuksen 6 artiklassa tarkoitettuihin, syntymässä olevien oikeuksien säilyttämisestä koskeviin järjestelmiin, voivat suostua takaamaan mainitussa kappaleessa tarkoitettujen etuuksien maksamisen edunsaajille, jotka asuvat jonkun muun jäsenvaltion kuin asianomaisten jäsenvaltion alueella. Tällöin on toimittava tämän yleissopimuksen 4 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettujen kahdenvälisten tai monenvälisten sopimusten mukaisesti.

3. Kun on kysymys maksuihin perustumattomista etuuksista, kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden tulee tämän artiklan 1 kappaleen määräyksistä huolimatta määrätä yhteisellä sopimuksella ehdot, joilla näiden etuuksien suorittaminen on taattava edunsaajille, jotka asuvat jonkun muun jäsenvaltion kuin asianomaisten jäsenvaltion alueella.

4. Tämän artiklan 1, 2 ja 3 määräyksiä ei tarvitse soveltaa:

a) maksuihin perustumattomiin erityisetuuksiin, joita myönnetään avustuksena tai tarpeen vaatiessa;

b) ylimenokausien perusteella myönnettäviin etuuksiin.

10 artikla

1. Kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden on pyrittävä osallistumaan omaan lainsäädäntönsä perustuvien oikeuksien säilyttämistä koskeviin järjestelmiin, ottaen huomioon tämän yleissopimuksen III osan määräykset, kaikilla sosiaaliturvan aloilla, joilla näillä jäsenvaltioilla on voimassa olevaa lainsäädäntöä. Tällaisia aloja ovat terveydenhuolto, sairausetuudet, äitiysetuudet

PART IV.

Maintenance of Acquired Rights and Provision of Benefits Abroad

Article 9

1. Each Member shall guarantee the provision of invalidity, old-age and survivors' cash benefits, pensions in respect of employment injuries and death grants, to which a right is acquired under its legislation, to beneficiaries who are nationals of a Member or refugees or stateless persons, irrespective of their place of residence, subject to measures for this purpose to be taken, where necessary, by agreement between the Members or with the States concerned.

2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1 of this Article, the Members concerned which participate in the schemes for the maintenance of rights in course of acquisition referred to in Article 6 of this Convention may agree to guarantee the provision of the benefits referred to in the said paragraph to beneficiaries resident in the territory of a Member other than the competent Member, within the framework of the bilateral or multilateral agreements referred to in paragraph 1 of Article 4 of this Convention.

3. In addition, notwithstanding the provisions of paragraph 1 of this Article, in the case of non-contributory benefits, the Members concerned shall determine by mutual agreement the conditions under which the provision of these benefits shall be guaranteed to beneficiaries resident in the territory of a Member other than the competent member.

4. The provisions of paragraphs 1, 2 and 3 of this Article need not be applied to:

(a) special non-contributory benefits awarded as a form of assistance or in cases of need;

(b) benefits awarded under transitional schemes.

Article 10

1. Members concerned shall endeavour to participate in schemes for the maintenance of rights acquired under their legislation, taking into account the provisions of Part III of this Convention, as regards each of the following branches of social security for which each of these Members has legislation in force: medical care, sickness benefit, maternity benefit and benefit in respect

sekä työtapaturma- ja ammattitautietuudet, luokun ottamatta eläkkeitä ja hautausavustuksia. Näissä järjestelmissä on taattava kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden yhteisellä sopimuksella määrättävillä ehdoilla ja tällaiseen sopimukseen perustuvien rajojen puitteissa tällaiset etuudet henkilöille, jotka asuvat tai oleskelevat jonkun muun jäsenvaltion kuin asianomaisen jäsenvaltion alueella.

2. Jos tämän artiklan 1 kappaleessa edellytettyä vastavuoroisuutta ei varmisteta voimassa olevalla lainsäädännöllä, se voidaan varmistaa jäsenvaltion toimenpitein toisen jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvia etuuksia vastaavien etuuksien takaamiseksi tuon jäsenvaltion suostumuksen mukaisesti.

3. Kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden on pyrittävä osallistumaan omaan lainsäädäntöönsä perustuvien oikeuksien säilyttämistä koskeviin järjestelmiin, ottaen huomioon tämän yleissopimuksen III osan määräykset, kaikilla sosiaaliturvan aloilla, joilla näillä jäsenvaltioilla on voimassa olevaa lainsäädäntöä. Tällaisia aloja ovat työttömyysetuudet, perhe-etuudet ja, tämän yleissopimuksen 9 artiklan 1 kappaleen määräyksistä huolimatta, kuntoutusetuudet. Näissä järjestelmissä on taattava kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden yhteisellä sopimuksella määrättävillä ehdoilla ja tällaiseen sopimukseen perustuvien rajojen puitteissa tällaiset etuudet henkilöille, jotka asuvat jonkin muun jäsenvaltion kuin asianomaisen jäsenvaltion alueella.

11 artikla

Jäsenvaltion lainsäädännön nojalla myönnettävien etuuksien tarkistamissäänöksiä tulee soveltaa tämän jäsenvaltion lainsäädännön nojalla maksettaviin etuuksiin tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti.

V OSA

Virka-apu ja tämän yleissopimuksen piiriin kuuluvien henkilöiden avustaminen

12 artikla

1. Jäsenvaltioiden viranomaisten ja laitosten tulee antaa toisilleen virka-apua tämän yleissopimuksen ja jäsenvaltioiden asiaa koskevan lainsäädännön soveltamisen helpottamiseksi.

2. Näiden viranomaisten ja laitosten toisilleen antaman virka-avun tulee periaatteessa olla mak-

of employment injuries, other than pensions and death grants. These schemes shall guarantee such benefits to persons resident or temporarily resident in the territory of one of these Members other than the competent Member, under conditions and within limits to be determined by mutual agreement between the Members concerned.

2. When not assured by existing legislation, the reciprocity required by paragraph 1 of this Article may be assured by measures taken by a Member to guarantee benefits corresponding to the benefits provided under the legislation of another Member, subject to the agreement of that Member.

3. Members concerned shall endeavour to participate in schemes for the maintenance of rights acquired under their legislation, taking into account the provisions of Part III of this Convention, as regards each of the following branches of social security for which each of these Members has legislation in force: unemployment benefit, family benefit and, notwithstanding the provisions of paragraph 1 of Article 9 of this Convention and paragraph 1 of this Article, rehabilitation benefit. These schemes shall guarantee such benefits to persons resident in the territory of one of these Members other than the competent Member, under conditions and within limits to be determined by mutual agreement between the Members concerned.

Article 11

The rules for the adjustment of benefits provided for under the legislation of a Member shall be applicable to the benefits payable under that legislation by virtue of the provisions of this Convention.

PART V

Administrative Assistance and Assistance to Persons Covered by this Convention

Article 12

1. The authorities and institutions of Members shall afford one another assistance with a view to facilitating the application of this Convention and of their respective legislation.

2. In principle, the administrative assistance given by these authorities and institutions to one

sutonta. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin sopia tiettyjen kulujen korvaamisesta.

3. Jäsenvaltion viranomaiset, laitokset ja tuomioistuimet eivät saa kieltäytyä vastaanottamasta niille osoitettuja hakemuksia tai muita asiakirjoja sillä perusteella, että ne on laadittu toisen jäsenvaltion virallisella kielellä.

13 artikla

1. Mikäli hakemuksen esittäjä asuu muun jäsenvaltion kuin asianomaisen jäsenvaltion alueella, hänen hakemuksensa on pätevä, jos hän esittää sen asuinpaikkansa asianomaiselle, jonka tulee välittää se anomuksessa tarkoitettulle tai tarkoitetuille laitoksille.

2. Hakemukset, ilmoitukset tai valitukset, jotka jonkun jäsenvaltion lainsäädännön nojalla olisi pitänyt ajan kuluessa jättää tuon jäsenvaltion viranomaiselle, laitokselle tai tuomioistuimelle, on hyväksyttävä, jos ne tuon ajan kuluessa esitetään toisen jäsenvaltion, jonka alueella hakemuksen esittäjä asuu, viranomaiselle laitokselle tai tuomioistuimelle. Tällaisessa tapauksessa sen viranomaisen, laitoksen tai tuomioistuimen, joka vastaanottaa hakemuksen, ilmoituksen tai valituksen, tulee esittää se välittömästi ensinmainitun jäsenvaltion asianomaiselle viranomaiselle, laitokselle tai tuomioistuimelle. Sirä päivämäärää, jona hakemus, ilmoitus tai valitus esitetään jälkimmäisen jäsenvaltion viranomaiselle, laitokselle tai tuomioistuimelle, on pidettävä virallisena päivämääränä, jona asiakirja esitetään asiasta vastaavalle viranomaiselle, laitokselle tai tuomioistuimelle.

3. Kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden tekemän sopimuksen mukaisesti jäsenvaltio voi suorittaa etuuksia toisen jäsenvaltion alueella asuvalle tai oleskelevalle edunsaajalle joko suoraan maksusta vastaavan laitoksen kautta tai viimeksi mainitun jäsenvaltion osoittaman laitoksen välityksellä paikkakunnalla, jolla edunsaaja asuu tai oleskelee.

14 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee edistää sosiaalipalvelujen kehittämistä tämän yleissopimuksen piiriin kuuluvien henkilöiden, erityisesti vierastyöläisten, auttamiseksi heidän asioissaan viranomaisen luona, laitoksissa ja oikeusistunnoissa, erityisesti heille kuuluvien etuuksien myöntämistä ja saamista ja valitusoikeuden käyttämistä koskevissa asioissa, sekä heidän henkilökohtaisen ja heidän perheidensä hyvinvoinnin edistämiseksi.

another shall be free of charge. Members may agree to reimburse certain expenses.

3. The authorities, institutions and jurisdictions of one Member may not reject claims or other documents submitted to them by reason of the fact that they are written in an official language of another Member.

Article 13

1. Where a claimant is resident in the territory of a Member other than the competent Member, he may present his claim validly to the institution of his place of residence, which shall forward it to the institution or institutions referred to in the claim.

2. Any claim, declaration or appeal that should have been submitted, under the legislation of a Member, within a specified time to an authority, institution or jurisdiction of that Member, shall be admissible if it is submitted within that timelimit to an authority, institution or jurisdiction of another Member in the territory of which the claimant is resident. In such event, the authority, institution or jurisdiction receiving the claim, declaration or appeal shall forward it without delay to the competent authority, institution or jurisdiction of the first Member. The date on which any claim, declaration or appeal was submitted to an authority, institution or jurisdiction of the second Member shall be deemed to be the date of its submission to the authority, institution or jurisdiction competent to deal with it.

3. Benefits to be provided by a Member to a beneficiary resident or temporarily resident in the territory of another Member may be provided either directly by the institution liable for the payment, or through the intermediary of an institution designated by the latter Member, at the place where the beneficiary is resident or temporarily resident, subject to the agreement of the Members concerned.

Article 14

Each Member shall promote the development of social services to assist persons covered by this Convention, particularly migrant workers, in their dealings with the authorities, institutions and jurisdictions, particularly with respect to the award and receipt of benefits to which they are entitled and the exercise of their right of appeal, as well as in order to promote their personal and family welfare.

VI OSA
Erinäisiä määräyksiä

15 artikla

Tämän yleissopimuksen nojalla ei anneta eikä säilytetä oikeutta useisiin samanlaisiin, samaan pakolliseen vakuutus-, työskentely-, ammatinharjoittamis- tai asumiskauteen perustuviin etuuksiin, paitsi kun on kysymys työkyvyttömyys- ja vanhuusetuuksista, jälkeenjääneiden etuuksista sekä ammattitautietuuksista, joiden kustannukset jaetaan kahden tai useamman jäsenvaltion kesken.

16 artikla

1. Jäsenvaltion laitoksen toisen jäsenvaltion laitoksen puolesta maksamat etuudet ja muut kustannukset on korvattava näiden jäsenvaltioiden yhteiseen sopimukseen perustuvien ehtojen mukaisesti, elleivät nämä jäsenvaltiot ole sopineet, että korvausta ei makseta.

2. Tämän yleissopimuksen soveltamiseen liittyvien rahamäärien siirto tulee toteuttaa tarpeen vaatiessa asianomaisten jäsenvaltioiden voimassa olevien sopimusten mukaisesti siirtopäivänä. Tällaisten sopimusten puuttuessa asianomaisten jäsenvaltioiden tulee sopia välttämättömistä järjestelyistä.

17 artikla

1. Jäsenvaltiot voivat poiketa tämän yleissopimuksen määräyksistä erityisjärjestelyin kahden tai useamman jäsenvaltion solmimien kahdenvälisten tai monenvälisten asiakirjojen rajoissa ja sillä ehdolla, että nämä järjestelyt eivät vaikuta jäsenvaltioiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin ja että ne säätelevät oikeuksien säilymistä ehdoin, jotka kokonaisuudessaan ovat ainakin yhtä edulliset kuin tämän yleissopimuksen ehdot.

2. Jäsenvaltion katsotaan vastaavan yleissopimuksen 9 artiklan 1 kappaleen ja 11 artiklan määräyksiä:

a) jos jäsenvaltio takaa yleissopimuksen ratifiointipäivänä asiaankuuluvien etuuksien suorittamisen lainsäädäntönsä nojalla huomattavana rahamääränä kaikille edunsaajille kansallisuuteen ja asuinpaikkaan katsomatta; ja

b) jos jäsenvaltio saattaa voimaan tämän yleissopimuksen 9 artiklan 1 kappaleen ja 11 artiklan määräykset tämän yleissopimuksen 4 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettujen kahdenkeskisten tai monenkeskisten asiakirjojen puitteissa.

PART VI
Miscellaneous Provisions

Article 15

Except for invalidity, old-age and survivors' benefits and benefits in respect of occupational disease, the costs of which are apportioned among two or more Members, this Convention shall not confer or maintain a right to several benefits of the same nature based on the same period of compulsory insurance, employment, occupational activity or residence.

Article 16

1. The benefits provided and other costs borne by an institution of a Member on behalf of an institution of another Member shall be reimbursed in accordance with the modalities determined by mutual agreement among these Members, unless they have agreed that there shall be no reimbursement.

2. Transfers of sums resulting from the application of this Convention shall be effected, if need be, in accordance with the agreements in force between the Members concerned at the date of transfer. In the absence of such agreements, the necessary arrangements shall be agreed between them.

Article 17

1. Members may derogate from the provisions of this Convention by special arrangements within the framework of the bilateral or multilateral instruments concluded amongst two or more of them, on condition that they do not affect the rights and obligations of other Members and settle the maintenance of rights on terms which, in the aggregate, are at least as favourable as those of this Convention.

2. A Member shall be deemed to satisfy the provisions of paragraph 1 of Article 9 and of Article 11 of this Convention:

(a) if it guarantees at the date of this ratification the provision of the relevant benefits in a substantial amount prescribed under its legislation, to all beneficiaries regardless of their nationality and irrespective of their place of residence; and

(b) if it gives effect to the provisions of paragraph 1 of Article 9 and of Article 11 of this Convention within the framework of the bilateral or multilateral instruments referred to in paragraph 1 of Article 4 of this Convention.

3. Kunkin jäsenvaltion, joka käyttää hyväkseen tämän artiklan 2 kappaleen määräyksiä, tulee ilmoittaa Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan nojalla annetuissa, tämän yleissopimuksen soveltamista koskevista raporteissa:

- a) että syyt tämän artiklan 2 kappaleen määräysten hyväksikäyttöön ovat yhä olemassa; tai
- b) että jäsenvaltio tietystä päivämäärästä lähtien luopuu oikeudestaan käyttää hyväkseen tämän artiklan yllämainitun momentin määräyksiä.

VII OSA

Ylimenokauden määräykset ja loppumääräykset

18 artikla

1. Tämä yleissopimus ei anna oikeutta etuuk-sien vakuutuskaudelta, joka on täytetty ennen yleissopimuksen voimaantumista kysymyksessä olevissa jäsenvaltioissa.

2. Tämän yleissopimuksen määräysten soveltamiseksi kaikki vakuutus-, työskentely-, ammatinharjoittamis- tai asumiskaudet, jotka jonkin jäsenvaltion lainsäädännön nojalla on täytetty ennen päivää, jolloin tämän yleissopimuksen 6 artiklassa tarkoitettu, syntymässä olevien oikeuksien säilyttämistä koskeva järjestelmä astuu voimaan tuossa jäsenvaltiossa, on otettava huomioon, jotta voitaisiin päättää, syntyykö tuon järjestelmän nojalla oikeuksia sen voimaantulopäivästä lähtien erityisten määräysten mukaisesti, joista kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden on tarpeen vaatiessa sovittava.

3. Tämän yleissopimuksen 9 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu etuus, jota ei ole myönnetty tai joka on lakkautettu sen johdosta, että hakemuksen esittäjä asuu muun valtion kuin asianomaisen jäsenvaltion alueella, on myönnettävä tai sen maksamista jatkettava — ellei asianomainen henkilö ole aikaisemmin saanut kertakaikkista korvausta tämän etuuden sijasta — asianomaisen henkilön pyynnöstä siitä päivästä lukien, jolloin tämä yleissopimus astuu voimaan jälkimmäisessä jäsenvaltiossa, tai siitä päivästä lukien, jolloin tämä yleissopimus astuu voimaan siinä jäsenvaltiossa, jonka kansanomainen henkilö on — sen mukaan, kumpi päivämäärä on myöhäisempi. Asianomaisen jäsenvaltion oikeuksien lakkauttamista koskevaa lainsäädäntöä ei saa käyttää asianomaista henkilöä vastaan, jos hän esittää hakemuksensa kahden vuoden kuluessa tästä päivästä lukien tai tarpeen vaatiessa siitä päivästä lukien, jolloin 9 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettut toimenpiteet astuvat voimaan.

3. Each Member which has taken advantage of the provisions of paragraph 2 of this Article shall indicate in its reports on the application of this Convention submitted under article 22 of the Constitution of the International Labour Organisation:

- (a) that its reasons for doing so subsist; or
- (b) that it renounces its right to avail itself of the provisions of the above-mentioned paragraph of this Article as from a stated date.

PART VII

Transitional and Final Provisions

Article 18

1. This Convention does not confer any right to benefit in respect of a period prior to its coming into force for the Members concerned.

2. For the application of the provisions of this Convention, all periods of insurance, employment, occupational activity or residence completed under the legislation of a Member before the date on which a scheme for the maintenance of rights in course of acquisition referred to in Article 6 of this Convention enters into force for the Member concerned shall be taken into account for the purpose of determining whether rights arise under that scheme as from the date of its entry into force, subject to specific provisions to be agreed upon, if necessary, between the Members concerned.

3. Any benefit referred to in paragraph 1 of Article 9 of this Convention, which has not been awarded or which has been suspended on account of the residence of the claimant in the territory of a State other than the competent Member, shall be awarded or resumed, at the request of the person concerned, as from the date on which this Convention enters into force for the latter Member or from the date of its entry into force for the Member of which he is a national, whichever is the later, unless the person concerned has previously obtained a lumpsum settlement in place of this benefit. The provisions of the legislation of the competent Member concerning the extinction of rights shall not be invoked against the person concerned if he submits his request within two years following this date or the date of the coming into effect of the measures provided for in paragraph 1 of Article 9, as the case may be.

4. Kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden tulee yhteisellä sopimuksella määrätä, missä määrin tämän yleissopimuksen 6 artiklassa tarkoitettua, syntymässä olevien oikeuksien säilyttämistä koskevaa järjestelmää sovelletaan sellaiseen vakuutustapahtumaan, joka on sattunut ennen tuon järjestelmän voimaantuloa näissä jäsenvaltioissa.

19 artikla

1. Tämän yleissopimuksen irtisanominen jäsenvaltioiden toimesta ei vaikuta jäsenvaltion velvoitteisiin sellaisten vakuutustapahtumien suhteen, jotka ovat sattuneet ennen irtisanomisen voimaantulopäivää.

2. Syntymässä olevat oikeudet, jotka säilytetään tämän yleissopimuksen nojalla, eivät lakkaa olemasta voimassa sen johdosta, että jäsenvaltio irtisanoo yleissopimuksen; niiden säilyttämisen jatkamisesta vakuutuskautena, joka seuraa päivää, jolloin tämä yleissopimus lakkaa olemasta voimassa, tulee päättää kysymyksessä olevan jäsenvaltion solmimilla kahdenvälisillä tai monenvälisillä sosiaaliturva-asiakirjoilla tai tällaisten asiakirjojen puuttuessa kysymyksessä olevan jäsenvaltion lainsäädännöllä.

20 artikla

1. Tämä yleissopimus muuttaa tämän artiklan seuraavissa kappaleissa esitetyin ehdoin sopimusta, joka koskee muuttavien työntekijöiden eläkeoikeuksien säilyttämistä, 1935.

2. Tämän yleissopimuksen voimaantulo tämän artiklan 1 kappaleessa mainitun sopimuksen piiriin kuuluvassa jäsenvaltiossa ei *ipso jure* merkitse mainitun sopimuksen välitöntä irtisanomista.

3. Tämän artiklan 1 kappaleen mainittu sopimus lakkaa vaikuttamasta sen piirissä olevien kaikkien jäsenvaltioiden suhteisiin heti, kun tämän yleissopimuksen 6 artiklan mukaista, syntymässä olevien oikeuksien säilyttämistä koskevaa järjestelmää sovelletaan näihin suhteisiin.

21 artikla

Tämän yleissopimuksen virallisista ratifiointeista on rekisteröintiä varten lähetettävä ilmoitus Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle.

22 artikla

1. Tämä yleissopimus sitoo vain niitä Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioita, joiden ratifiointit päätöksen on rekisteröinyt.

4. Members concerned shall determine by mutual agreement the extent to which a scheme for the maintenance of rights in course of acquisition referred to in Article 6 of this Convention applies to a contingency arising before the entry into force of that scheme for these Members.

Article 19

1. The denunciation of this Convention by a Member shall not affect the Member's obligations with respect to contingencies arising before the date on which denunciation has taken effect.

2. Rights in course of acquisition which are maintained by virtue of this Convention shall not lapse by reason of its denunciation by a Member; their further maintenance during the period subsequent to the date on which this Convention ceased to be in force shall be determined by the bilateral or multilateral social security instruments concluded by the Member, or, in the absence of such instruments, by the legislation of the said Member.

Article 20

1. This Convention, revises, on the terms set forth in the following paragraphs of this Article, the Maintenance of Migrants' Pension Rights Convention, 1935.

2. The coming into force of this Convention for any Member bound by the obligations of the Maintenance of Migrants' Pension Rights Convention, 1935, shall not, *ipso jure*, involve the immediate denunciation of that Convention.

3. The Maintenance of Migrants' Pension Rights Convention, 1935, shall cease to have effect in the relations between any Members parties thereto as and when a scheme for the maintenance of rights in course of acquisition in pursuance of Article 6 of this Convention has become applicable in these relations.

Article 21

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

Article 22

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organisation whose ratifications have been registered with the Director-General.

2. Yleissopimus tulee voimaan 12 kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona pääjohtaja on rekisteröinyt kahden jäsenvaltion ratifioinnit.

3. Sen jälkeen tämä yleissopimus tulee voimaan kunkin jäsenvaltion osalta 12 kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona sen ratifiointi on rekisteröity.

23 artikla

1. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, jona sopimus ensiksi tuli voimaan, sanoa sen irti kirjelmällä, joka lähetetään Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröitäväksi. Irtisanominen tulee voimaan vasta vuoden kuluttua sen rekisteröimisestä.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio, joka ei vuoden kuluessa edellisessä momentissa mainitun kymmenen vuoden määräajan päättymisestä käytä tässä artiklassa määrättyä irtisanomisoikeutta, on sidottu sopimukseen uudeksi kymmenvuotiskaudeksi ja voi sen jälkeen sanoa irti sopimuksen kunkin kymmenvuotiskauden päätyttyä tässä artiklassa määrätyn ehdoin.

24 artikla

1. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Kansainvälisen työjärjestön kaikille jäsenvaltioille tieto kaikista järjestön jäsenvaltioiden hänelle ilmoittamista ratifioinneista ja irtisanomisista.

2. Ilmoittaessaan järjestön jäsenvaltioille toisen hänelle ilmoitetun ratifioinnin rekisteröimisestä pääjohtajan tulee kiinnittää järjestön jäsenvaltioiden huomio yleissopimuksen voimaantulopäivään.

25 artikla

Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava kaikista edellisten artiklojen mukaisesti rekisteröimistään ratifioinneista ja irtisanomisista Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille täydelliset tiedot Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaista rekisteröintiä varten.

2. It shall come into force twelve months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director General.

3. Thereafter, this Convention shall come into force for any Member twelve months after the date on which its ratification has been registered.

Article 23

1. A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

Article 24

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organisation of the registration of all ratifications and denunciations communicated to him by the Members of the Organisation.

2. When notifying the Members of the Organisation of the registration of the second ratification communicated to him, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organisation to the date upon which the Convention will come into force.

Article 25

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by him in accordance with the provisions of the preceding Articles.

26 artikla

Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston on, milloin se katsoo tarpeelliseksi, annettava yleiselle konferenssille tämän yleissopimuksen soveltamista koskeva selostus sekä tutkittava, onko aihetta ottaa konferenssin työjärjestykseen kysymys sopimuksen täydellisestä tai osittaisesta muuttamisesta.

27 artikla

1. Mikäli konferenssi hyväksyy uuden yleissopimuksen, joka kokonaan tai osittain muuttaa tämän yleissopimuksen, eikä uusi yleissopimus määrää toisin, niin

a) kun jäsenvaltio ratifioi uuden muutetun yleissopimuksen, aiheutuu tästä välittömästi *ipso jure* tämän yleissopimuksen irtisanominen 23 artiklan määräyksistä riippumatta uuden muutetun yleissopimuksen tullessa voimaan;

b) uuden muutetun yleissopimuksen tultua voimaan eivät jäsenvaltiot enää voi ratifioida tätä yleissopimusta.

2. Tämä yleissopimus jää kuitenkin voimaan nykyisen muotoisena ja sisältöisenä niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ovat sen ratifioineet mutta eivät ole ratifioineet muutettua yleissopimusta.

28 artikla

Tämän yleissopimuksen englannin- ja ranskan-kieliset tekstit ovat kumpikin yhtä todistusvoimaiset.

Article 26

At such times as it may consider necessary the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

Article 27

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides —

(a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall *ipso jure* involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provision of Article 23 above, if and when the new revising Convention shall have come into force;

(b) as from the date when the new revising Convention comes into force this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

Article 28

The English and French versions of the text of this Convention are equally authoritative.

(Suomennos)

Yleissopimus (n:o 158), joka koskee työnantajan toimesta tapahtuvaa palvelussuhteen päättämistä

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsutuna Genevessä 2 päivänä kesäkuuta 1982 68. istuntokautensa, pannen merkille vuoden 1963 työsuhteen päättämistä koskevaan suositukseen sisältyvät kansainväliset normit, ja

pannen merkille, että vuoden 1963 työsuhteen päättämistä koskevan suosituksen hyväksymisen jälkeen on siinä käsitellyissä asioissa tapahtunut huomattavaa kehitystä monien jäsenvaltioiden lainsäädännössä ja käytännössä,

ollen sitä mieltä, että tällaisen kehityksen johdosta on perusteltua hyväksyä tätä asiaa koskevia uusia kansainvälisiä normeja erityisesti kun otetaan huomioon ne vakavat ongelmat, joita monissa maissa viime vuosina koetut taloudelliset vaikeudet ja teknologian muutokset ovat synnyttäneet,

päätettyään hyväksyä eräitä ehdotuksia, jotka koskevat työnantajan toimesta tapahtuvaa palvelussuhteen päättämistä, mikä asia on viidentenä kohtana istuntokauden työjärjestyksessä, ja päätettyään että nämä ehdotukset laaditaan kansainvälisen yleissopimuksen muotoon,

hyväksyy tänä 22 päivänä kesäkuuta 1982 seuraavan yleissopimuksen, jonka nimenä on palvelussuhteen päättämissopimus, 1982:

Convention (No. 158) concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Sixty-eighth Session on 2 June 1982, and

Noting the existing international standards contained in the Termination of Employment Recommendation, 1963, and

Noting that since the adoption of the Termination of Employment Recommendation, 1963, significant developments have occurred in the law and practice of many member States on the questions covered by that Recommendation, and

Considering that these developments have made it appropriate to adopt new international standards on the subject, particularly having regard to the serious problems in this field resulting from the economic difficulties and technological changes experienced in recent years in many countries,

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to termination of employment at the initiative of the employer, which is the fifth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of an international Convention; adopts this twenty-second day of June of the year one thousand nine hundred and eightytwo the following Convention, which may be cited as the Termination of Employment Convention, 1982:

I osa Täytäntöönpanomenetelmät, soveltamisala ja määritelmät

1 artikla

Tämän yleissopimuksen määräykset on pantava täytäntöön lainsäädännöllä, mikäli niitä ei panna täytäntöön työehtosopimuksilla, välimiestuomioilla tai tuomioistuimen päätöksillä tai muulla kansallisen käytännön mukaisella tavalla.

Part I. Methods of Implementation, Scope and Definitions

Article 1

The provisions of this Convention shall, in so far as they are not otherwise made effective by means of collective agreements, arbitration awards or court decisions or in such other manner as may be consistent with national practice, be given effect by laws or regulations.

2 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkia taloudellisen toiminnan aloja ja kaikkia toisen palveluksessa olevia henkilöitä.

1. Jäsenvaltio voi jättää seuraavat työntekijät tämän yleissopimuksen ulkopuolelle:

a) työsopimuksen nojalla määräajaksi tai määrättyä tehtävää varten palkatut työntekijät;

b) koeaikaa tai kelpoisuusaikaa suorittavat työntekijät edellyttäen, että tällainen aika on ennakolta määrätty eikä ole kohtuuttoman pitkä;

c) tilapäisesti lyhyeksi ajaksi otetut työntekijät.

3. Riittävin toimenpitein on estettävä sellaisten määräajaksi tehtyjen työsopimusten käyttö, joiden tarkoituksena on kiertää tämän yleissopimuksen antama suoja.

4. Mikäli on tarpeen, maan asianomainen viranomainen tai elin voi, kuultuaan asianomaisia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä missä niitä on, jättää tämän yleissopimuksen tai sen joidenkin määräysten soveltamisen ulkopuolelle sellaiset työntekijäryhmät, joiden palvelussuhteen ehdot ja työolot on säännelty erityisjärjestelmillä, jotka kokonaisuudessaan antavat niille vähintään tämän yleissopimuksen antamaa suojaa vastaavan suojan.

5. Mikäli on tarpeen, maan asianomainen viranomainen tai elin voi, kuultuaan asianomaisia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä missä niitä on, jättää tämän yleissopimuksen tai sen joidenkin määräysten soveltamisen ulkopuolelle muita rajoitettuja työntekijäryhmiä, joiden kohdalla syntyisi huomattavia erityisongelmia työntekijöiden erityislaatuisten työolojen tai heidän työnantajajärjestyksensä koon tai laadun vuoksi

6. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee luettelaa ensimmäisessä Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 12 artiklan nojalla annettavassa sopimuksen soveltamista koskevassa raportissaan ne työntekijäryhmät, jotka mahdollisesti on jätetty soveltamisen ulkopuolelle tämän artiklan 4 ja 5 kappaleitten nojalla, ja mainita syyt siihen sekä ilmoittaa myöhemmissä raporteissaan, mikä on valtion lainsäädännön ja

Article 2

1. This Convention applies to all branches of economic activity and to all employed persons.

2. A Member may exclude the following categories of employed persons from all or some of the provisions of this Convention:

(a) workers engaged under a contract of employment for a specified period of time or a specified task;

(b) workers serving a period of probation or a qualifying period of employment, determined in advance and of reasonable duration;

(c) workers engaged on a casual basis for a short period.

3. Adequate safeguards shall be provided against recourse to contracts of employment for a specified period of time the aim of which is to avoid the protection resulting from this Convention.

4. In so far as necessary, measures may be taken by the competent authority or through the appropriate machinery in a country, after consultation with the organisations of employers and workers concerned, where such exist, to exclude from the application of this Convention or certain provisions thereof categories of employed persons whose terms and conditions of employment are governed by special arrangements which as a whole provide protection that is at least equivalent to the protection afforded under the Convention.

5. In so far as necessary, measures may be taken by the competent authority or through the appropriate machinery in a country, after consultation with the organisations of employers and workers concerned, where such exist, to exclude from the application of this convention or certain provisions thereof other limited categories of employed persons in respect of which special problems of a substantial nature arise in the light of the particular conditions of employment of the workers concerned or the size or nature of the undertaking that employs them.

6. Each Member which ratifies this Convention shall list in the first report on the application of the Convention submitted under article 22 of the Constitution of the International Labour Organisation any categories which may have been excluded in pursuance of paragraphs 4 and 5 of this Article, giving the reasons for such exclusion, and shall state in subsequent reports the position of its law and practice regarding the

käytännön tilanne soveltamisen ulkopuolelle jätettyjen ryhmien suhteen sekä missä määrin yleissopimus on pantu tai aiotaan panna täytäntöön niiden osalta.

3 artikla

Tässä yleissopimuksessa käsitteet "päättäminen" ja "palvelussuhteen päättäminen" tarkoittavat palvelussuhteen päättämistä työnantajan toimesta.

II osa. Yleiset soveltamismormit

A. Palvelussuhteen päättämisen oikeellisuus

4 artikla

Palvelussuhdetta ei saa päättää, ellei siihen ole pätevää perustetta, joka liittyy työntekijän tai-
toon tai käytökseen tai joka perustuu yrityksen, laitoksen tai toimipaikan toimintaedellytyksiin

5 artikla

Muun muassa seuraavat perusteet eivät ole päteviä perusteita palvelussuhteen päättämiselle:

a) ammattiyhdistykseen kuulumisen tai osallistuminen ammattiyhdistystoimintaan työajan ulkopuolella tai, työnantajan suostumuksella, työaikana,

b) se, että asianomainen pyrkii työntekijäin edustajaksi tai toimii tai on toiminut sellaisessa tehtävässä;

c) se, että asianomainen on tehnyt valituksen tai osallistunut oikeudenkäyntiin työnantajaa vastaan tämän väitetyn lainvastaisen menettelyn johdosta, tai että asianomainen on kääntynyt toimivaltaisten hallintoviranomaisten puoleen,

d) rotu, ihonväri, sukupuoli, perhesuhteet, perheenhuoltovelvollisuudet, raskaus, uskonto, poliittinen mielipide, kansallinen tai yhteiskunnallinen alkuperä;

e) poissaolo työstä äitiysloman aikana.

6 artikla

1. Sairauden tai vamman aiheuttama tilapäinen poissaolo työstä ei ole pätevä peruste palvelussuhteen päättämiselle.

2. Tämän yleissopimuksen 1 artiklassa mainittujen täytäntöönpanomenetelmien mukaisesti on määrättävä, miten määritellään tilapäinen poissaolo työstä, milloin vaaditaan lääkärintodistus ja

categories excluded, and the extent to which effect has been given or is proposed to be given to the Convention in respect of such categories.

Article 3

For the purpose of this Convention the terms "termination" and "termination of employment" mean termination of employment at the initiative of the employer.

Part II. Standards of General Application

Division A. Justification for termination

Article 4

The employment of a worker shall not be terminated unless there is a valid reason for such termination connected with the capacity or conduct of the worker or based on the operational requirements of the undertaking, establishment or service.

Article 5

The following, inter alia, shall not constitute valid reasons for termination:

(a) union membership or participation in union activities outside working hours or, with the consent of the employer, within working hours;

(b) seeking office as, or acting or having acted in the capacity of, a workers' representative;

(c) the filing of a complaint or the participation in proceedings against an employer involving alleged violation of laws or regulations or recourse to competent administrative authorities;

(d) race, colour, sex, marital status, family responsibilities, pregnancy, religion, political opinion, national extraction or social origin;

(e) absence from work during maternity leave.

Article 6

1. Temporary absence from work because of illness or injury shall not constitute a valid reason for termination.

2. The definition of what constitutes temporary absence from work, the extent to which medical certification shall be required and possible limitations to the application of paragraph 1

mitä rajoituksia mahdollisesti asetetaan tämän artiklan 1 kappaleen soveltamiselle.

B. Menettely ennen palvelussuhteen päättämistä ja sen päättämishetkellä

7 artikla

Työntekijän palvelussuhdetta ei saa päättää työntekijän käytökseen tai työsuoritukseen liittyvillä perusteilla, ennen kuin hänellä on ollut tilaisuus puolustautua esitettyjä syytöksiä vastaan lukuunottamatta tapauksia, joissa työnantajan ei kohtuudella voida edellyttää antavan työntekijälle tätä tilaisuutta.

C. Valitusmenettely palvelussuhteen päättämistapauksessa

8 artikla

1. Työntekijällä, joka katsoo palvelussuhteensa tulleen epäoikeudenmukaisesti päätetyksi, tulee olla oikeus vedota päättämisestä johonkin puolueettomaan elimeen kuten tuomioistuimeen, työtuomioistuimeen, välimieslautakuntaan tai välimieheen.

2. Milloin toimivaltainen viranomainen on hyväksynyt palvelussuhteen päättämisen, voidaan tämän artiklan 1 kappale sovitaa maan lainsäädännön tai käytännön mukaan.

3. Työntekijän voidaan katsoa menettäneen oikeutensa valituksen esittämiseen palvelussuhteen päättämisen johdosta, ellei hän ole käyttänyt tätä oikeutta kohtuullisen ajan kuluessa palvelussuhteen päättämisestä.

9 artikla

Tämän yleissopimuksen 8 artiklassa mainituilla elimillä tulee olla valtuudet tutkia palvelussuhteen päättämisperusteet ja muut tapaukseen liittyvät olosuhteet ja ratkaista palvelussuhteen päättämisen oikeellisuus.

2. Jotta todistustaakka palvelussuhteen epäoikeudenmukaisesta päättämisestä ei jäisi yksinomaan työntekijälle, tulee tämän yleissopimuksen 1 artiklassa mainituissa täytäntöönpanomenetelmissä ottaa huomioon toinen tai molemmat seuraavista mahdollisuuksista:

a) työnantaja on velvollinen osoittamaan tämän yleissopimuksen 4 artiklassa määritellyn pätevän perusteen olemassaolo palvelussuhteen päättämiseksi;

of this Article shall be determined in accordance with the methods of implementation referred to in Article 1 of this Convention.

Division B. Procedure prior to or at the time of termination

Article 7

The employment of a worker shall not be terminated for reasons related to the worker's conduct or performance before he is provided an opportunity to defend himself against the allegations made, unless the employer cannot reasonably be expected to provide this opportunity.

Division C. Procedure of appeal against termination

Article 8

1. A worker who considers that his employment has been unjustifiably terminated shall be entitled to appeal against that termination to an impartial body, such as a court, labour tribunal, arbitration committee or arbitrator.

2. Where termination has been authorised by a competent authority the application of paragraph 1 of this Article may be varied according to national law and practice.

3. A worker may be deemed to have waived his right to appeal against the termination of his employment if he has not exercised that right within a reasonable period of time after termination.

Article 9

1. The bodies referred to in Article 8 of this Convention shall be empowered to examine the reasons given for the termination and the other circumstances relating to the case and to render a decision on whether the termination was justified.

2. In order for the worker not to have to bear alone the burden of proving that the termination was not justified, the methods of implementation referred to in Article 1 of this Convention shall provide for one or the other or both of the following possibilities:

(a) the burden of proving the existence of a valid reason for the termination as defined in Article 4 of this Convention shall rest on the employer;

b) tämän sopimuksen 8 artiklassa mainituilla elimillä tulee olla valtuudet muodostaa käsityksensä palvelussuhteen päättämisen perusteista osapuolten esittämän todistusaineiston perusteella maan lainsäädännön ja käytännön mukaista menettelyä noudattaen.

3. Tapauksissa, joissa palvelussuhteen päättämisen on ilmoitettu perustuvan yrityksen, laitoksen tai toimipaikan toimintaedellytyksiin, tulee tämän yleissopimuksen 8 artiklassa mainituilla elimillä olla valtuudet ratkaista, päätettiinkö palvelussuhde todellisuudessa niillä perusteilla. Se, missä määrin nämä elimet voivat myös ratkaista, riittävätkö esitetyt perusteet oikeuttamaan palvelussuhteen päättämiseen, on määriteltävä tämän yleissopimuksen 1 artiklassa mainituilla taylorin menetelmillä.

10 artikla

Jos sopimuksen 8 artiklassa mainitut elimet toteavat, että palvelussuhteen päättäminen ei ole oikeutettu ja jos niillä maan lainsäädännön ja käytännön mukaan ei ole valtuuksia tai jos ne eivät pidä mahdollisena julistaa päättämistä pätemättömäksi ja/tai määrätä tai ehdottaa työntekijän palvelussuhteen palauttamista, niillä tulee olla valtuudet määrätä työntekijälle maksettavaksi kohtuullinen hyvitys tai muu sopivaksi katsottava korvaus.

D. Irtisanomisaika

11 artikla

Työntekijällä, jonka palvelussuhde aiotaan päättää, tulee olla oikeus kohtuullisen pituiseen irtisanomisaikaan tai sitä vastaavaan korvaukseen, ellei hän ole syyllistynyt vakavaan rikkeeseen, s.o. senlaatuiseen rikkeeseen että olisi kohtuutonta vaatia työnantajaa pitämään hänet työssä irtisanomisaikana.

E. Eroraha ja muut tulonsaannin turvaamis- muodot

12 artikla

1. Työntekijällä, jonka palvelussuhde on päätetty, tulee olla oikeus kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti saada

a) eroraha tai muu erottamiseen liittyvä etuus, jonka määrä perustuu muun muassa palvelusajan pituuteen ja palkkatasoon ja jonka maksaa työnantaja itse tai työnantajien maksuilla toimiva rahasto; tai

(b) the bodies referred to in Article 8 of this Convention shall be empowered to reach a conclusion on the reason for the termination having regard to the evidence provided by the parties and according to procedures provided for by national law and practice.

3. In cases of termination stated to be for reasons based on the operational requirements of the undertaking, establishment or service, the bodies referred to in Article 8 of this Convention shall be empowered to determine whether the termination was indeed for these reasons, but the extent to which they shall also be empowered to decide whether these reasons are sufficient to justify that termination shall be determined by the methods of implementation referred to in Article 1 of this Convention.

Article 10

If the bodies referred to in Article 8 of this Convention find that termination is unjustified and if they are not empowered or do not find it practicable, in accordance with national law and practice, to declare the termination invalid and/or order or propose reinstatement of the worker, they shall be empowered to order payment of adequate compensation or such other relief as may be deemed appropriate.

Division D. Period of notice

Article 11

A worker whose employment is to be terminated shall be entitled to a reasonable period of notice or compensation in lieu thereof, unless he is guilty of serious misconduct, that is, misconduct of such a nature that it would be unreasonable to require the employer to continue his employment during the notice period.

Division E. Severance allowance and other income protection

Article 12

1. A worker whose employment has been terminated shall be entitled, in accordance with national law and practice, to —

(a) a severance allowance or other separation benefits, the amount of which shall be based inter alia on length of service and the level of wages, and paid directly by the employer or by a fund constituted by employers' contributions; or

b) työttömyysvakuutusetuuksia tai -korvauksia tai muuta sosiaaliturvaa, kuten vanhuus- tai työkyvyttömyysetuuksia niillä tavanmukaisilla ehdoilla, joilla näitä etuuksia myönnetään; tai
c) osia edellämainituista.

2. Työntekijä, joka ei täytä yleisen työttömyysvakuutus- tai työttömyysavustusjärjestelmän mukaisia ehtoja, ei voi vaatia tämän artiklan 1 momentin

a) kohdassa tarkoitettua erorahaa tai etuutta yksinomaan sillä perusteella, ettei hän saa 1 momentin b) kohdan nojalla työttömyyskorvausta tai -avustusta.

3. Tämän yleissopimuksen 1 artiklassa mainituilla täytäntöönpanomenetelmillä voidaan määrätä, että oikeus tämän artiklan 1 kappaleen a) kohdassa mainittuun erorahaan tai etuuteen menetetään silloin kun palvelussuhteen päättämisen perusteena on vakava rike.

III osa. Täydentävät määräykset, jotka koskevat palvelussuhteen päättämistä taloudellisista, teknologisista, rakenteellisista tai muista samankaltaisista syistä

A. Työntekijöiden edustajien kuuleminen

13 artikla

Palvelussuhteiden päättämistä taloudellisista, teknologisista, rakenteellisista tai muista samankaltaisista syistä harkittaessa työnantajan tulee

a) antaa asianomaisille työntekijöiden edustajille hyvissä ajoin asiaa koskevat tiedot, mm. palvelussuhteiden päättämisperusteista, niiden työntekijöiden määrästä ja ryhmistä, joita asia tulee koskemaan ja siitä ajasta, jonka kuluessa palvelussuhteiden päättäminen aiotaan toteuttaa;

b) antaa kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti asianomaisille työntekijöiden edustajille mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tilaisuus neuvotteluun toimenpiteistä, joilla voitaisiin välttyä palvelussuhteiden päättämiseltä tai rajoittaa päätettävien palvelussuhteiden lukumäärä mahdollisimman pieneksi, sekä toimenpiteistä, joilla voitaisiin lieventää päättämisestä asianomaisille työntekijöille aiheutuvia epäedullisia seurauksia, esimerkiksi mahdollisuuksista sijoittaa heidät muuhun työhön.

2. Tämän artiklan 1 kappaleen soveltaminen voidaan rajata tämän yleissopimuksen 1 artiklassa mainituilla täytäntöönpanomenetelmillä koskemaan tapauksia, joissa niiden työntekijöiden lukumäärä, joiden työsuhteen päättämistä harki-

(b) benefits from unemployment insurance or other forms of social security, such as old-age or invalidity benefits, under the normal conditions to which such benefits are subject; or

(c) a combination of such allowance and benefits.

2. A worker who does not fulfil the qualifying conditions for unemployment insurance or assistance under a scheme of general scope need not be paid any allowance or benefit referred to in paragraph 1, subparagraph (a), of this Article solely because he is not receiving an unemployment benefit under paragraph 1, subparagraph (b).

3. Provision may be made by the methods of implementation referred to in Article 1 of this Convention for loss of entitlement to the allowance or benefits referred to in paragraph 1, subparagraph (a), of this Article in the event of termination for serious misconduct.

Part III. Supplementary Provisions concerning Terminations of Employment for Economic, Technological, Structural or Similar Reasons

Division A. Consultation of workers' representatives

Article 13

1. When the employer contemplates terminations for reasons of an economic, technological, structural or similar nature, the employer shall:

(a) provide the workers' representatives concerned in good time with relevant information including the reasons for the terminations contemplated, the number and categories of workers likely to be affected and the period over which the terminations are intended to be carried out;

(b) give, in accordance with national law and practice, the workers' representatives concerned, as early as possible, an opportunity for consultation on measures to be taken to avert or to minimise the terminations and measures to mitigate the adverse effects of any terminations on the workers concerned such as finding alternative employment.

2. The applicability of paragraph 1 of this Article may be limited by the methods of implementation referred to in Article 1 of this Convention to cases in which the number of workers whose termination of employment is

taan, on vähintään määrätynsuuruinen tai muodostaa määrätyn osan yrityksen työntekijöistä.

3. Tässä artiklassa tarkoitetaan käsitteellä "asianomaiset työntekijäin edustajat" työntekijäin edustajia koskevan yleissopimuksen, 1971, mukaisesti kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä sellaisiksi tunnustettuja henkilöitä.

B. Ilmoittaminen asianomaisille viranomaisille

14 artikla

1. Harkitessaan palvelussuhteiden päättämistä taloudellisista, teknologisista, rakenteellisista tai muista samankaltaisista syistä tulee työnantajan kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti ilmoittaa asiasta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa asianomaiselle viranomaiselle ja antaa asiaa koskevat tiedot, niihin luettuna kirjallinen selostus palvelussuhteiden päättämisperusteista, niiden työntekijöiden lukumäärästä ja ryhmistä, joita päättämiset todennäköisesti tulevat koskemaan, ja siitä ajanjaksosta, jonka kuluessa päättämiset aiotaan toteuttaa.

2. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan rajata tämän artiklan 1 kappaleen soveltaminen koskemaan tapauksia, joissa niiden työntekijäin lukumäärä, joiden palvelussuhteen päättämistä harkitaan, on vähintään määrätynsuuruinen tai muodostaa määrätyn osan yrityksen työntekijöistä.

3. Työnantajan tulee ilmoittaa asianomaiselle viranomaiselle tämän artiklan 1 kappaleen mainituista palvelussuhteiden päättämistä kansallisessa lainsäädännössä määriteltävän vähimmäisajan kuluessa ennen ryhtymistä palvelussuhteiden päättämisiin.

IV osa. Loppumääräykset

15 artikla

Tämän yleissopimuksen virallisista ratifioinneista on lähetettävä ilmoitus rekisteröintiä varten Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle.

16 artikla

1. Tämä yleissopimus sitoo vain niitä Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioita, joiden ratifiointit pääjohtaja on rekisteröinyt.

2. Yleissopimus tulee voimaan 12 kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona pääjohtaja on rekisteröinyt kahden jäsenvaltion ratifiointit.

contemplated is at least a specified number or percentage of the workforce.

3. For the purposes of this Article the term "the workers' representatives concerned" means the workers' representatives recognised as such by national law or practice, in conformity with the Workers' Representatives Convention, 1971.

Division B. Notification to the competent authority

Article 14

1. When the employer contemplates terminations for reasons of an economic, technological, structural or similar nature, he shall notify, in accordance with national law and practice, the competent authority thereof as early as possible, giving relevant information, including a written statement of the reasons for the terminations, the number and categories of workers likely to be affected and the period over which the terminations are intended to be carried out.

2. National laws or regulations may limit the applicability of paragraph 1 of this Article to cases in which the number of workers whose termination of employment is contemplated is at least a specified number or percentage of the workforce.

3. The employer shall notify the competent authority of the terminations referred to in paragraph 1 of this Article a minimum period of time before carrying out the terminations, such period to be specified by national laws or regulations.

Part IV. Final Provisions

Article 15

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

Article 16

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organisation whose ratifications have been registered with the Director-General.

2. It shall come into force twelve months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director-General.

3. Sen jälkeen tämä yleissopimus tulee voimaan kunkin jäsenvaltion osalta 12 kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona sen ratifiointi on rekisteröity.

17 artikla

1. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, jona sopimus ensiksi tuli voimaan, sanoa sen irti kirjelmällä, joka lähetetään Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröitäväksi. Irtisanominen tulee voimaan vasta vuoden kuluttua sen rekisteröimisestä.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio, joka ei vuoden kuluessa edellisessä momentissa mainitun kymmenen vuoden määräajan päättymisestä käytä tässä artiklassa määrättyä irtisanomisoikeutta, on sidottu sopimukseen uudeksi kymmenvuotiskaudeksi ja voi sen jälkeen sanoa irti sopimuksen kunkin kymmenvuotiskauden päätyttyä tässä artiklassa määrättyin ehdoin.

18 artikla

1. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Kansainvälisen työjärjestön kaikille jäsenvaltioille tieto kaikista järjestön jäsenvaltioiden hänelle ilmoittamista ratifioinneista ja irtisanomisista.

2. Ilmoittaessaan järjestön jäsenvaltioille toisen hänelle ilmoitetun ratifioinnin rekisteröimisestä pääjohtajan tulee kiinnittää järjestön jäsenvaltioiden huomio yleissopimuksen voimaantulopäivään.

19 artikla

Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava kaikista edellisten artiklojen mukaisesti rekisteröimistään ratifioinneista ja irtisanomisista Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille täydelliset tiedot Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaista rekisteröintiä varten.

20 artikla

Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston on, milloin se katsoo tarpeelliseksi, annettava yleiselle konferenssille tämän yleissopimuksen so-

3. Thereafter, this Convention shall come into force for any Member twelve months after the date on which its ratification has been registered.

Article 17

1. A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

Article 18

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organisation of the registration of all ratifications and denunciations communicated to him by the Members of the Organisation.

2. When notifying the Members of the Organisation of the registration of the second ratification communicated to him, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organisation to the date upon which the Convention will come into force.

Article 19

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by him in accordance with the provisions of the preceding Articles.

Article 20

At such times as it may consider necessary the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a

veltamista koskeva selostus sekä tutkittava, onko aihetta ottaa konferenssin työjärjestykseen kysymys sopimuksen täydellisestä tai osittaisesta muuttamisesta.

21 artikla

1. Mikäli konferenssi hyväksyy uuden yleissopimuksen, joka kokonaan tai osittain muuttaa tämän yleissopimuksen, eikä uusi yleissopimus määrää toisin, niin

a) kun jäsenvaltio ratifioi uuden muutetun yleissopimuksen, aiheutuu tästä välittömästi *ipso jure* tämän yleissopimuksen irtisanominen 17 artiklan määräyksistä riippumatta uuden muutetun yleissopimuksen tullessa voimaan;

b) uuden muutetun yleissopimuksen tultua voimaan eivät jäsenvaltiot enää voi ratifioida tätä yleissopimusta.

2. Tämä yleissopimus jää kuitenkin voimaan nykyisen muotoisena ja sisältöisenä niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ovat sen ratifioineet mutta eivät ole ratifioineet muutettua yleissopimusta.

22 artikla

Tämän yleissopimuksen englannin- ja ranskan-kieliset tekstit ovat kumpikin yhtä todistusvoimaiset.

report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

Article 21

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides —

(a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall *ipso jure* involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provisions of Article 17 above, if and when the new revising Convention shall have come into force;

(b) as from the date when the new revising Convention comes into force this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

Article 22

The English and French versions of the text of this Convention are equally authoritative.

(Suomennos)

Suositus (n:o 166), joka koskee työnantajan toimesta tapahtuvaa palvelussuhteen päättämistä

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsumana Genevessä 2 päivänä kesäkuuta 1982 68. istuntokautensa,

päätettyään hyväksyä eräitä ehdotuksia, jotka koskevat työnantajan toimesta tapahtuvaa palvelussuhteen päättämistä, mikä asia on viidentenä kohtana istuntokauden työjärjestyksessä, ja

päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan palvelussuhteen päättämissopimusta täydentävän suosituksen muotoon, hyväksyy tänä 22 päivänä kesäkuuta 1982 seuraavan suosituksen, jonka nimenä on palvelussuhteen päättämissuositus, 1982:

I. Täytäntöönpanomenetelmät, soveltamisala ja määritelmät

1. Tämän suosituksen määräykset voidaan panna täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä, työehtosopimuksilla, työsäännöllä, välimiestuomioilla tai työtuomioistuinten päätöksillä tai muulla kansallisen käytännön mukaisella tavalla sen mukaan kuin on sopivaa maan olosuhteiden kannalta.

2. (1) Tämä suositus koskee kaikkia taloudellisen toiminnan aloja ja kaikkia toisen palveluksessa olevia henkilöitä.

(2) Jäsenvaltio voi jättää seuraavat työntekijäryhmät tämän suosituksen kaikkien tai joidenkin määräysten soveltamisen ulkopuolelle:

a) työsopimuksen nojalla määräajaksi tai määrittäytyä tehtävää varten palkatut työntekijät;

b) koeaikaa tai kelpoisuusaikaa suorittavat työntekijät edellyttäen että tällainen aika on ennakolta määrittäyty eikä ole kohtuuttoman pitkä;

Recommendation (No. 166) concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Sixty-eighth Session on 2 June 1982, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to termination of employment at the initiative of the employer, which is the fifth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation supplementing the Termination of Employment Convention, 1982; adopts this twenty-second day of June of the year one thousand nine hundred and eightytwo the following Recommendation, which may be cited as the Termination of Employment Recommendation, 1982:

I. Methods of Implementation, Scope and Definitions

1. The provisions of this Recommendation may be applied by national laws or regulations, collective agreements, works rules, arbitration awards or court decisions or in such other manner consistent with national practice as may be appropriate under national conditions.

2. (1) This Recommendation applies to all branches of economic activity and to all employed persons.

(2) A Member may exclude the following categories of employed persons from all or some of the provisions of this Recommendation:

(a) workers engaged under a contract of employment for a specified period of time or a specified task;

(b) workers serving a period of probation or a qualifying period of employment, determined in advance and of reasonable duration;

c) tilapäisesti lyhyeksi ajaksi otetut työntekijät.

(3) Mikäli on tarpeen, voi maan asianomainen viranomaislain tai elin, kuultuaan asianomaisia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä missä niitä on, jättää tämän suosituksen tai joidenkin sen määräysten soveltamisen ulkopuolelle sellaiset työntekijäryhmät, joiden palvelussuhteen ehdot ja työehdot on säännelty erityisjärjestelmillä, jotka kokonaisuudessaan antavat niille vähintään tämän suosituksen antamaa suojaa vastaavan suojan.

(4) Mikäli on tarpeen, voi maan asianomainen viranomaislain tai elin, kuultuaan asianomaisia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä missä niitä on, jättää tämän suosituksen tai joidenkin sen määräysten soveltamisen ulkopuolelle muita rajoitettuja työntekijäryhmiä, joiden kohdalla syntyisi huomattavia erityisongelmia työntekijöiden erityislaatuisten työolojen tai heidän työnantajayrityksensä koon tai laadun tähden.

3. (1) Riittävin toimenpitein olisi estettävä sellaisten määräajaksi tehtyjen työsopimusten käyttö, joiden tarkoituksena on kiertää palvelussuhteen päättämissopimuksen, 1982, ja tämän suosituksen antama suoja.

(2) Tätä varten voidaan esimerkiksi ryhtyä yhteen tai useampaan seuraavista toimenpiteistä:

a) rajoittaa määräajaksi tehtyjen työsopimusten käyttö tapauksiin, joissa palvelussuhde ei voi jatkua suoritettavan työn luonteen tai niiden olosuhteiden vuoksi, joissa se on määrää suorittaa, tai niiden työntekijän edun vuoksi;

b) katsoa määräajaksi tehtyjen työsopimusten olevan toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia lukuunottamatta a) alakohdassa mainittuja tapauksia,

c) katsoa määräajaksi tehtyjen työsopimusten milloin niitä uusitaan yhden tai useamman kerran, lukuunottamatta a) alakohdassa mainittuja tapauksia, olevan toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia.

4. Tässä suosituksessa käsitteet ”päättäminen” ja ”palvelussuhteen päättäminen” tarkoittavat palvelussuhteen päättämistä työnantajan toimesta.

(c) workers engaged on a casual basis for a short period.

(3) In so far as necessary, measures may be taken by the competent authority or through the appropriate machinery in a country, after consultation with the organisations of employers and workers concerned, where such exist, to exclude from the application of this Recommendation or certain provisions thereof categories of employed persons whose terms and conditions of employment are governed by special arrangements, which as a whole provide protection that is at least equivalent to the protection afforded under the Recommendation.

(4) In so far as necessary, measures may be taken by the competent authority or through the appropriate machinery in a country, after consultation with the organisations of employers and workers concerned, where such exist, to exclude from the application of this Recommendation or certain provisions thereof other limited categories of employed persons in respect of which special problems of a substantial nature arise in the light of the particular conditions of employment of the workers concerned or the size or nature of the undertaking that employs them.

3. (1) Adequate safeguards should be provided against recourse to contracts of employment for a specified period of time the aim of which is to avoid the protection resulting from the Termination of Employment Convention, 1982, and this Recommendation.

(2) To this end, for example, provision may be made for one or more of the following:

(a) limiting recourse to contracts for a specified period of time to cases in which, owing either to the nature of the work to be effected or to the circumstances under which it is to be effected or to the interests of the worker, the employment relationship cannot be of indeterminate duration;

(b) deeming contracts for a specified period or time, other than in the cases referred to in clause (a) of this subparagraph, to be contracts of employment of indeterminate duration;

(c) deeming contracts for a specified period of time, when renewed on one or more occasions, other than in the cases mentioned in clause (a) of this subparagraph, to be contracts of employment of indeterminate duration.

4. For the purpose of this Recommendation the terms ”termination” and ”termination of employment” mean termination of employment at the initiative of the employer.

II. Yleiset soveltamismormit

Palvelussuhteen päättämisen oikeellisuus

5. Palvelussuhteen päättämissopimuksen, 1982, 5 artiklassa mainittujen perusteiden lisäksi seuraavat perusteet eivät saisi olla päteviä syitä palvelussuhteen päättämiseksi:

a) ikä, eläkeikää koskeva kansallinen lainsäädäntö ja käytäntö huomioon ottaen;

b) kansalliseen lainsäädäntöön perustuva vaarumiespalveluksesta tai muista kansalaisvelvollisuuksien täyttämisestä johtuva poissaolo työstä.

6. (1) Sairauden tai vamman aiheuttama tilapäinen poissaolo työstä ei saisi olla pätevä peruste palvelussuhteen päättämiseksi.

(1) Tämän suosituksen 1 kohdassa mainittujen täytäntöönpanomenetelmien mukaisesti olisi määrättävä, miten määritellään tilapäinen poissaolo työstä, milloin on vaadittava lääkärintodistus ja mitä rajoituksia olisi mahdollisesti asetettava tämän kohdan (1) alakohdan soveltamiselle.

Menettely ennen palvelussuhteen päättämistä ja sen päättämishetkellä

7. Ellei työnantaja ole antanut työntekijälle asianmukaista kirjallista varoitusta, ei työntekijän palvelussuhdetta saisi päättää sellaisen rikkeen tähden, joka kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaan oikeuttaisi palvelussuhteen päättämiseen vain jos se toistuu yhden tai useamman kerran.

8. Työntekijän palvelussuhteen saisi päättää epätyytyttävän työsuorituksen tähden vain siinä tapauksessa, että työnantaja on antanut työntekijälle asianomaiset työohjeet ja varoittanut häntä kirjallisesti ja työntekijä jatkaa työnsä suorittamista epätyytyttävästi senkin jälkeen, kun hänellä on ollut tilaisuus kohtuullisen ajan kuluessa parantaa työsuoritustaan.

9. Työntekijällä tulisi olla oikeus turvautua toisen henkilön apuun puolustautuessaan palvelussuhteen päättämissopimuksen, 1982, 7 artiklan mukaisesti hänen käytöstään tai työsuoritustaan koskevia syytöksiä vastaan, jotka saattavat aiheuttaa palvelussuhteen päättämisen. Tämä oikeus voidaan tarkemmin määritellä tämän suosituksen 1 kohdassa mainituilla täytäntöönpanomenetelmillä.

10. Työnantajan olisi katsottava menettäneen oikeutensa työntekijän palvelussuhteen päättämiseen tämän rikkeen johdosta ellei hän ryhdy

II Standards of General Application Justification for Termination

5. In addition to the grounds referred to in Article 5 of the Termination of Employment Convention, 1982, the following should not constitute valid reasons for termination:

(a) age, subject to national law and practice regarding retirement;

(b) absence from work due to compulsory military service or other civic obligations, in accordance with national law and practice.

6. (1) Temporary absence from work because of illness or injury should not constitute a valid reason for termination.

(2) The definition of what constitutes temporary absence from work, the extent to which medical certification should be required and possible limitations to the application of subparagraph (1) of this Paragraph should be determined in accordance with the methods of implementation referred to in Paragraph 1 of this Recommendation.

Procedure Prior to or at the Time of Termination

7. The employment of a worker should not be terminated for misconduct of a kind that under national law or practice would justify termination only if repeated on one more occasions, unless the employer has given the worker appropriate written warning.

8. The employment of a worker should not be terminated for unsatisfactory performance, unless the employer has given the worker appropriate instructions and written warning and the worker continues to perform his duties unsatisfactorily after a reasonable period of time for improvement has elapsed.

9. A worker should be entitled to be assisted by another person when defending himself, in accordance with Article 7 of the Termination of Employment Convention, 1982, against allegations regarding his conduct or performance liable to result in the termination of his employment; this right may be specified by the methods of implementation referred to in Paragraph 1 of this Recommendation.

10. The employer should be deemed to have waived his right to terminate the employment of a worker for misconduct if he has failed to do so

tähän toimenpiteeseen kohtuullisen ajan kuluttua saatuaan tietää siitä.

11. Työnantaja voi kuulla työntekijäin edustajia, ennen kuin hän tekee lopullisen päätöksen yksityisen työntekijän palvelussuhteen päättämisestä.

12. Työnantajan tulisi antaa työntekijälle kirjallinen ilmoitus palvelussuhteen päättämistä koskevasta päätöksestään.

13. (1) Työntekijällä, joka on saanut ilmoituksen palvelussuhteen päättämisestä tai jonka palvelussuhde on päätetty, tulisi olla oikeus pyynnöstä saada työnantajalta kirjallinen selostus palvelussuhteen päättämisperusteesta tai -perusteista.

(2) Tämän kohdan (1) alakohtaa ei ole tarpeen soveltaa palvelussuhteen päättämissopimuksen, 1982, 13 ja 14 artikloissa mainituista syistä tapahtuneissa kollektiivisissa palvelussuhteiden päättämissopimuksissa, mikäli niissä artikloissa määrättyjä menettelytapoja on noudatettu.

Valitusmenettely palvelussuhteen päättämistapauksessa

14. Asianomaiselle voidaan järjestää mahdollisuus turvautua sovittelumenettelyyn, ennen kuin hän ryhtyy muutoksenhakuun oikeusteitse tai sinä aikana kun muutoksenhakuprosessi palvelussuhteen päättämisasiassa on vireillä.

15. Julkisten viranomaisten, työntekijäin edustajien ja työntekijäjärjestöjen olisi pyrittävä huolehtimaan siitä, että työntekijät ovat täysin tietoisia käytettävissä olevista valitusmahdollisuuksista.

Mahdollisuus saada työstä vapaata irtisanomisaikana

16. Palvelussuhteen päättämissopimuksen, 1982, 11 artiklassa mainittuna irtisanomisaikana työntekijällä tulisi olla oikeus saada molemmille osapuolille sopivina aikoina kohtuullinen määrä palkallista vapaata uuden työpaikan etsimistä varten.

Työtodistus

17. Työntekijällä, jonka palvelussuhde on päätetty, tulisi olla oikeus pyynnöstään saada työnantajalta todistus, josta käy selville ainoastaan palvelussuhteen alkamis- ja päättymisaika sekä hänelle kuuluneen työn tai töiden laatu; työnte-

within a reasonable period of time after he has knowledge of the misconduct.

11. The employer may consult workers' representatives before a final decision is taken on individual cases of termination of employment.

12. The employer should notify a worker in writing of a decision to terminate his employment.

13. (1) A worker who has been notified of termination of employment or whose employment has been terminated should be entitled to receive, on request, a written statement from his employer of the reason or reasons for the termination.

(2) Subparagraph (1) of this Paragraph need not be applied in the case of collective termination for the reasons referred to in Articles 13 and 14 of the Termination of Employment Convention, 1982, if the procedure provided for therein is followed.

Procedure of Appeal against Termination

14. Provision may be made for recourse to a procedure of conciliation before or during appeal proceedings against termination of employment.

15. Efforts should be made by public authorities, workers' representatives and organisations of workers to ensure that workers are fully informed of the possibilities of appeal at their disposal.

Time Off from Work during the Period of Notice

16. During the period of notice referred to in Article 11 of the Termination of Employment Convention, 1982, the worker should, for the purpose of seeking other employment, be entitled to a reasonable amount of time off without loss of pay, taken at times that are convenient to both parties.

Certificate of Employment

17. A worker whose employment has been terminated should be entitled to receive, on request, a certificate from the employer specifying only the dates of his engagement and termination of his employment and the type or

kijän pyynnöstä tässä todistuksessa tai erillisessä todistuksessa voidaan kuitenkin esittää arviointi hänen käytöksestään ja työsuorituksestaan.

types of work on which he was employed; nevertheless, and at the request of the worker, an evaluation of his conduct and performance may be given in this certificate or in a separate certificate.

Eroraha ja muut tulonsaannin turvaamismuodot

Severance Allowance and Other Income Protection

18. (1) Työntekijällä, jonka palvelussuhde on päätetty, tulisi kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti olla oikeus saada

a) eroraha tai muu erottamiseen liittyvä etuus, jonka määrän tulisi perustua muun muassa palvelusajan pituuteen ja palkkatasoon ja jonka maksaisi työnantaja itse tai työnantajien maksuilla toimiva rahasto; tai

b) työttömyysvakuutuskorvausta tai -avustusta tai muuta sosiaaliturvaa, kuten vanhuus- tai työkyvyttömyysetuusia, niillä tavanimukaisilla ehdoilla, joilla näitä etuuksia myönnetään; tai

c) osia edellämainituista

(2) Työntekijä, joka ei täytä yleisen työttömyysvakuutus- tai työttömyysavustusjärjestelmän mukaisia ehtoja, ei voi vaatia (1) a) alakohdassa tarkoitettua erorahaa tai etuutta yksinomaan sillä perusteella, ettei hän saa (1) b) alakohdan nojalla työttömyyskorvausta tai -avustusta.

(3) Tämän suosituksen (1) kohdassa mainituilla täytäntöönpanomenetelmillä voidaan määrätä, että oikeus (1) a) alakohdassa mainittuun erorahaan tai etuuteen menetetään silloin, kun palvelussuhteen päättämisen perusteena on vakava rike.

18. (1) A worker whose employment has been terminated should be entitled, in accordance with national law and practice, to

(a) a severance allowance or other separation benefits, the amount of which should be based, inter alia, on length of service and the level of wages, and paid directly by the employer or by a fund constituted by employers' contributions; or

(b) benefits from unemployment insurance or assistance or other forms of social security, such as old-age or invalidity benefits, under the normal conditions to which such benefits are subject; or

(c) a combination of such allowance and benefits.

(2) A worker who does not fulfil the qualifying conditions for unemployment insurance or assistance under a scheme of general scope need not be paid any allowance or benefit referred to in subparagraph (1) (a) of this Paragraph solely because he is not receiving an unemployment benefit under subparagraph (1) (b).

(3) Provision may be made by the methods of implementation referred to in Paragraph 1 of this Recommendation for loss of entitlement to the allowance or benefits referred to in subparagraph (1) (a) of this Paragraph in the event of termination for serious misconduct.

III. Täydentävät määräykset, jotka koskevat palvelussuhteen päättämistä taloudellisista, teknologisista, rakenteellisista tai muista samankaltaisista syistä

III Supplementary Provisions concerning Terminations of Employment for Economic, Technological, Structural or Similar Reasons

19. (1) Kaikkien asianosaisten tulisi, mikäli mahdollista, pyrkiä välttämään palvelussuhteiden päättämistä taloudellisista, teknologisista, rakenteellisista tai samankaltaisista syistä tai rajoittamaan päätettävien palvelussuhteiden lukumäärä niin pieneksi kuin mahdollista tuottamatta haittaa yrityksen, laitoksen tai toimipaikan tehokalle toiminnalle; olisi pyrittävä myös lieventämään mainituista syistä tapahtuneen palvelussuhteen päättämisen työntekijälle tai työntekijöille aiheuttamia epäedullisia seurauksia.

19. (1) All parties concerned should seek to avert or minimise as far as possible termination of employment for reasons of an economic, technological, structural or similar nature, without prejudice to the efficient operation of the undertaking, establishment or service, and to mitigate the adverse effects of any termination of employment for these reasons on the worker or workers concerned.

(2) Milloin siihen on aihetta, asianomaisen viranomaisen tulisi antaa osapuolille apua niiden ongelmien ratkaisemisessa, joita syntyy kun harkitaan palvelussuhteiden päättämistä.

Neuvottelu yrityksessä toimeenpantavista huomattavista muutoksista

20. (1) Harkitessaan sellaisten huomattavien muutosten tekemistä tuotantoon, ohjelmaan, organisaatioon, rakenteeseen tai teknologiaan, jotka todennäköisesti aiheuttavat työsuhteiden päättämisiä, työnantajan tulisi kuulla mahdollisimman varhaisessa vaiheessa asianomaisia työntekijäin edustajia muuan muassa muutosten tekemisestä, niiden seurauksista ja toimenpiteistä, joilla vältetään tai lievennetään muutoksista aiheutuvia epäedullisia seurauksia.

(2) Jotta asianomaiset työntekijäin edustajat voisivat tehokkaasti osallistua (1) alakohdassa tarkoitettuun neuvotteluun työnantajan tulisi toimittaa heille hyvissä ajoin kaikki asiaa koskevat tiedot harkittavina olevista huomattavista muutoksista ja niiden todennäköisistä seurauksista.

(3) Tässä kohdassa tarkoitetaan käsitteellä "asianomaiset työntekijäin edustajat" työntekijäin edustajia koskevan yleissopimuksen, 1971, mukaisesti kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä sellaiseksi tunnustettuja henkilöitä.

Toimenpiteet, joilla vältetään palvelussuhteiden päättämiset tai rajoitetaan niiden lukumäärä mahdollisimman pieneksi

21. Toimenpiteisiin, joita olisi harkittava taloudellisista, teknologisista, rakenteellisista tai samankaltaisista syistä johtuvien palvelussuhteiden päättämisen välttämiseksi tai niiden lukumäärän rajoittamiseksi mahdollisimman pieneksi, saattaisivat muun muassa kuulua työhönoton rajoittaminen, työvoiman vähentämisen porrastaminen tietyn pituiselle kaudelle, niin että työvoiman luonnollista vähenemistä ehtii tapahtua, sisäiset siirrot, koulutus ja uudelleen koulutus, ennen aikainen vapaaehtoinen eläkkeellesiirtyminen ja siihen liittyvä asianmukainen toimeentuloturva, ylityön rajoittaminen ja säännöllisen työajan lyhentäminen.

22. Milloin säännöllisen työajan väliaikaisella lyhentämisellä todennäköisesti välttyttäisiin tilapäisistä taloudellisista vaikeuksista johtuvilta palvelussuhteiden päättämisiltä tai niiden lukumäärä voitaisiin rajoittaa pieneksi, olisi harkittava

(2) Where appropriate, the competent authority should assist the parties in seeking solutions to the problems raised by the terminations contemplated.

Consultations on Major Changes in the Undertaking

20. (1) When the employer contemplates the introduction of major changes in production, programme, organisation, structure or technology that are likely to entail terminations, the employer should consult the workers' representatives concerned as early as possible on, inter alia, the introduction of such changes, the effects they are likely to have and the measures for averting or mitigating the adverse effects of such changes.

(2) To enable the workers representatives concerned to participate effectively in the consultations referred to in subparagraph (1) of this Paragraph, the employer should supply them in good time with all relevant information on the major changes contemplated and the effects they are likely to have.

(3) For the purposes of this Paragraph the term "the workers representatives concerned" means the workers' representatives recognised as such by national law or practice, in conformity with the Workers' Representatives Convention, 1971.

Measures to Avert or Minimise Termination

21. The measures which should be considered with a view to averting or minimising terminations of employment for reasons of an economic, technological, structural or similar nature might include, inter alia, restriction of hiring, spreading the workforce reduction over a certain period of time to permit natural reduction of the workforce, internal transfers, training and retraining, voluntary early retirement with appropriate income protection, restriction of overtime and reduction of normal hours of work.

22. Where it is considered that a temporary reduction of normal hours of work would be likely to avert or minimise terminations of employment due to temporary economic difficulties, consideration should be given to partial

mahdollisuutta osittain korvata tekemättömistä säännöllisistä työtunneista johtunut palkan menetys kansallisen lainsäädännön tai käytännön kannalta sopivilla rahoitusmenetelmillä.

Perusteet, joilla valitaan ne työntekijät, joiden työsuhde päätetään

23. (1) Valitessaan työntekijöitä, joiden palvelussuhde tullaan päättämään taloudellisista, teknologisista, rakenteellisista tai samankaltaisista syistä, työnantajan tulisi käyttää mikäli mahdollista etukäteen vahvistettuja valintaperusteita, joissa otetaan asianmukaisesti huomioon sekä yrityksen, laitoksen tai toimipaikan että työntekijän edut.

(2) Nämä perusteet, niiden tärkeysjärjestys ja niiden suhteellinen merkitys olisi määrättävä tämän suosituksen 1 kohdassa mainituilla täytäntöönpanomenetelmillä.

Etusijan antaminen työvoimaa jälleen otettaessa

24. (1) Niille työntekijöille, joiden palvelussuhde on päätetty taloudellisista, teknologisista, rakenteellisista tai samankaltaisista syistä, olisi työvoimaa otettaessa annettava tietty etusija silloin kun työnantaja ottaa uudelleen palvelukseensa vastaavan pätevyyden omaavia työntekijöitä edellyttäen, että ensin mainitut työntekijät ovat määrätyn ajan kuluessa lähdestään ilmoittaneet haluavansa palata saman työnantajan palvelukseen.

(2) Tällainen etusijan antaminen työhönotossa voitaisiin rajoittaa koskemaan määrätyn pituista aikaa.

(3) Perusteet etusijan antamiselle työvoimaa uudelleen otettaessa, kysymys oikeuksien säilyttämisestä, etenkin palvelusvuosiltaan vanhemman työntekijän oikeuksien säilyttämisestä, sekä takaisin työhön otettujen työntekijäin palkkaehdoista olisi määrättävä tämän suosituksen 1 kohdassa mainittujen täytäntöönpanomenetelmien mukaisesti.

Palvelussuhteen päättämisestä aiheutuvien seurausten lieventäminen

25. (1) Milloin palvelussuhde päätetään taloudellisista, teknologisista, rakenteellisista tai samankaltaisista syistä, olisi maan olosuhteiden kannalta sopivilla asianomaisten viranomaisten toimenpiteillä, mikäli mahdollista yhteistyössä asianomaisten työnantajan ja asianomaisten työntekijäin edustajien kanssa, edistettävä irtisanottujen työntekijäin mahdollisimman pikaista sijoit-

compensation for loss of wages for the normal hours not worked, financed by methods appropriate under national law and practice.

Criteria for Selection for Termination

23. (1) The selection by the employer of workers whose employment is to be terminated for reasons of an economic, technological, structural or similar nature should be made according to criteria, established wherever possible in advance, which give due weight both to the interests of the undertaking, establishment or service and to the interests of the workers.

(2) These criteria, their order of priority and their relative weight, should be determined by the methods of implementation referred to in Paragraph 1 of this Recommendation.

Priority of Rehiring

24. (1) Workers whose employment has been terminated for reasons of an economic, technological, structural or similar nature, should be given a certain priority of rehiring if the employer again hires workers with comparable qualifications, subject to their having, within a given period from the time of their leaving, expressed a desire to be rehired.

(2) Such priority of rehiring may be limited to a specified period of time.

(3) The criteria for the priority of rehiring, the question of retention of rights—particularly seniority rights—in the event of rehiring, as well as the terms governing the wages of rehired workers, should be determined according to the methods of implementation referred to in Paragraph 1 of this Recommendation.

Mitigating the Effects of Termination

25. (1) In the event of termination of employment for reasons of an economic, technological, structural or similar nature, the placement of the workers affected in suitable alternative employment as soon as possible, with training or retraining where appropriate, should be promoted by measures suitable to national circumstances, to be taken by the competent

tumista muuhun sopivaan työhön ja järjestettävä, mikäli se on tarkoituksenmukaista, heille koulutusta tai uudelleenkoulutusta.

(2) Työnantajan tulisi mahdollisuuksien mukaan avustaa irtisanottuja työntekijöitä uuden sopivan työpaikan etsimisessä esimerkiksi ottamalla suoraan yhteys muihin työnantajiin.

(3) Avustettaessa työntekijöitä uuden sopivan työpaikan etsimisessä tai koulutukseen tai uudelleenkoulutukseen pääsemisessä voitaisiin ottaa huomioon inhimillisten voimavarojen kehittämistä koskeva yleissopimus ja suositus, 1975.

26. (1) Taloudellisista, teknologisista, rakenteellisista tai samankaltaisista syistä tapahtuneen palvelussuhteen päättämisen aiheuttamien epäedullisten seurausten lieventämiseksi olisi harkittava toimeentuloturvan järjestämistä koulutuksen tai uudelleenkoulutuksen aikana sekä koulutukseen tai uudelleenkoulutukseen ja asuinpaikkakunnalta muuttamista edellyttävän työpaikan etsimiseen ja ottamiseen liittyvien kustannusten osittaista tai täydellistä korvaamista.

(2) Asianomaisen viranomaisen tulisi harkita rahavarojen myöntämistä tämän kohdan (1) alakohdassa mainittujen toimenpiteiden täydelliseen tai osittaiseen tukemiseen maan lainsäädännön ja käytännön mukaisesti.

IV. Aikaisemmin hyväksytyn suosituksen vaikutus

Tämä suositus ja palvelussuhteen päättämissopimus, 1982, korvaavat työsuhteen päättämissuosituksen, 1963.

authority, where possible with the collaboration of the employer and the workers' representatives concerned.

(2) Where possible, the employer should assist the workers affected in the search for suitable alternative employment, for example through direct contacts with other employers.

(3) In assisting the workers affected in obtaining suitable alternative employment or training or retraining, regard may be had to the Human Resources Development Convention and Recommendation, 1975.

26. (1) With a view to mitigating the adverse effects of termination of employment for reasons of an economic, technological, structural or similar nature, consideration should be given to providing income protection during any course of training or retraining and partial or total reimbursement of expenses connected with training or retraining and with finding and taking up employment which requires a change of residence.

(2) The competent authority should consider providing financial resources to support in full or in part the measures referred to in subparagraph (1) of this Paragraph, in accordance with national law and practice.

IV. Effect on Earlier Recommendation

27. This Recommendation and the Termination of Employment Convention, 1982, supersede the Termination of Employment Recommendation, 1963.

(Suomennos)

Suositus (n:o 167), joka koskee sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä koskevan kansainvälisen järjestelmän perustamista

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsutuna Genevessä 1. päivänä kesäkuuta 1983. 69. istuntokautensa, ja

palauttaen mieleen samanlaista sosiaaliturvaa koskevan yleissopimuksen, 1962, periaatteet, jotka koskevat ei ainoastaan tasapuolista kohtelua vaan myös saavutettujen oikeuksien ja syntymästä olevien oikeuksien säilyttämistä, ja sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä koskevan yleissopimuksen, 1982, ja

pitäen välttämättömänä edistää kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioiden välisen kahdenvälisen tai monenkeskisten sosiaaliturva-asiakirjojen tekemistä, sekä näiden asiakirjojen kansainvälistä yhteensovittamista, erityisesti samanlaista sosiaaliturvaa koskevan yleissopimuksen, 1962, ja sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä koskevan yleissopimuksen, 1982, soveltamiseksi, ja

päätettyään hyväksyä eräitä ehdotuksia, jotka koskevat sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä, mikä kysymys on viidentenä kohtana istuntokauden työjärjestyksessä, ja

päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan kansainvälisen suosituksen muotoon,

hyväksyy tänä 20 päivänä kesäkuuta 1983 seuraavan suosituksen, jonka nimenä on sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä koskeva suositus, 1983:

1. Tässä suosituksessa —

a) käsite "jäsenvaltio" tarkoittaa kaikkia Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioita;

Recommendation No 167 concerning the establishment of an international system for the maintenance of rights in social security

The General Conference of the International Labour Organisation,

having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Sixty-ninth Session on 1 June 1983, and

Recalling the principles established by the Equality of Treatment (Social Security) Convention, 1962, which relate not only to equality of treatment but also to the maintenance of rights in course of acquisition and of acquired rights, and by the Maintenance of Social Security Rights Convention, 1982, and

Considering it necessary to promote conclusion of multilateral social security instruments between Members of the International Labour Organisation, as well as the international co-ordination of these instruments, in particular for the application of the Equality of Treatment (Social Security) Convention 1962, and of the Maintenance of Social Security Rights Convention, 1982 and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the maintenance of rights in social security, which is the fifth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of an international Recommendation;

adopts this twentieth day of June of the year one thousand nine hundred and eighty-three the following Recommendation, which may be cited as the Maintenance of Social Security Rights Recommendation, 1983:

1. In this Recommendation —

(a) the term "Member" means any State Member of the International Labour Organisation;

b) käsitteeseen "lainsäädäntö" luetaan kuuluviksi kaikki sosiaaliturvaa koskevat määräykset, lait ja säännökset;

c) käsite "pakolainen" tarkoittaa pakolaista siinä merkityksessä kuin pakolaisten oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen 28. päivästä heinäkuuta 1951 1 artiklassa ja pakolaisten oikeusasemaa koskevan pöytäkirjan 31. päivästä tammiukuuta 1967 1 artiklan 2 kappaleessa tarkoitetaan, ilman maantieteellistä rajoitusta;

d) käsite "valtioton henkilö" tarkoittaa valtiotonta henkilöä siinä merkityksessä kuin valtiottomien henkilöiden oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen 28. päivästä syyskuuta 1954 1 artiklassa tarkoitetaan;

e) käsite "perheenjäsen" tarkoittaa perheenjäseneksi tai talouden jäseneksi sen lainsäädännön nojalla määriteltä tai tunnustettua henkilöä, jonka perusteella etuuksia myönnetään tai annetaan, tai kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden välisellä sopimuksella määrättyä henkilöä; mikäli joku asiaa koskevan lainsäädännön nojalla määritellään tai tunnustetaan perheenjäseneksi tai talouden jäseneksi vain sillä ehdolla, että hän asuu asianomaisen henkilön luona, tämä ehto on oleva toteen näytetty sellaisen henkilön suhteen, joka saa pääasiallisen toimeentulonsa asianomaiselta henkilöltä.

f) käsite "jälkeenjäänyt" tarkoittaa jälkeenjääneeksi sen lainsäädännön nojalla määriteltä tai tunnustettua henkilöä, jonka perusteella etuuksia myönnetään; mikäli joku asiaa koskevan lainsäädännön nojalla määritellään tai tunnustetaan jälkeenjääneeksi vain sillä ehdolla, että hän asui edunjättäjän luona tämän eläessä, tämä ehto on oleva toteen näytetty sellaisen henkilön suhteen, joka sai pääasiallisen toimeentulonsa edunjättäjältä;

g) käsite "asuminen" tarkoittaa vakinaista asumista.

2. Jäsenvaltioiden, jotka ovat sitoutuneet kahdenvälisiin tai monenkeskeisiin sosiaaliturva-asia-
kirjoihin, tulisi pyrkiä keskinäisellä sopimuksella laajentamaan asiakirjan määräysten etuoikeuksia kaikkien muiden jäsenvaltioiden kansalaisiin sekä minkä tahansa jäsenvaltion alueella asuviin pakolaisiin ja valtiottomiin henkilöihin, kun on kysymys

a) sovellettavan lainsäädännön määrittämisestä;

b) syntymässä olevien oikeuksien säilyttämisestä;

c) saavutettujen oikeuksien säilyttämisestä ja etuuksien suorittamisesta ulkomaille.

(b) the term "legislation" includes any social security rules as well as laws and regulations;

(c) the term "refugee" has the meaning assigned to it in Article 1 of the Convention relating to the Status of Refugees of 28 July 1951 and in paragraph 2 of Article 1 of the Protocol relating to the Status of Refugees of 31 January 1967, without geographical limitation;

(d) the term "stateless person" has the meaning assigned to it in Article 1 of the Convention relating to the Status of Stateless Persons of 28 September 1954;

(e) the term "members of the family" means persons defined or recognised as such or as members of the household by the legislation under which benefits are awarded or provided, as appropriate, or persons determined by mutual agreement between the Members concerned; where persons are defined or recognised as members of the family or as members of the household under the relevant legislation only on the condition that they are living with the person concerned, this condition shall be deemed to be satisfied in respect of persons who obtain their main support from the person concerned;

(f) the term "survivors" means persons defined or recognised as such by the legislation under which benefits are awarded; where persons are defined or recognised as survivors under the relevant legislation only on the condition that they were living with the deceased, this condition shall be deemed to be satisfied in respect of persons who obtained their main support from the deceased;

(g) the term "residence" means ordinary residence.

2. Members bound by a bilateral or multilateral social security instrument should endeavour by mutual agreement to extend to the nationals of any other Member, as well as to refugees and stateless persons resident in the territory of any Member, the benefit of the provisions of that instrument relating to —

(a) the determination of the applicable legislation;

(b) the maintenance of rights in course of acquisition;

(c) the maintenance of acquired rights and provision of benefits abroad.

3. Jäsenvaltioiden tulisi tehdä keskenään ja asianomaisten valtioiden kanssa tarpeellisia hallinnollisia ja rahoituksellisia järjestelyjä mahdollisten esteiden poistamiseksi, jotta ulkomailla asuville jäsenvaltioiden kansalaisuutta oleville edunsaajille, pakolaisille ja valtiottomille henkilöille suoritettaisiin työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeenjääneiden etuudet, tapaturmaeläkkeet ja hautausavustukset, joita koskeva oikeus on niiden lainsäädännön mukaan saavutettu.

4. Jos yhdellä kahdenväliseen tai monenkeskiseen sosiaaliturva-asiakirjaan sitoutuneista jäsenvaltioista ei ole voimassa olevaa työttömyys- tai perhe-etuutta koskevaa lainsäädäntöä, asiakirjaan sitoutuneiden jäsenvaltioiden tulisi pyrkiä tekemään keskenään tarpeellisia järjestelyjä tämän seikan aiheuttaman oikeuden menettämisen tai puuttumisen oikeudenmukaiseksi korvaamiseksi henkilöille, jotka muuttavat sellaisen jäsenvaltion alueelta, jolla on voimassa kysymyksessä olevia etuuksia koskevaa lainsäädäntöä, sellaisen jäsenvaltion alueelle, jolla tällaista lainsäädäntöä ei ole, tai edellisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisiin perhe-etuuksiin oikeutetun henkilön perheenjäsenille, kun nämä asuvat jälkimmäisen jäsenvaltion alueella.

5. Jos sovellettaessa samanlaista sosiaaliturvaa koskevaa yleissopimusta 1962, sosiaaliturva-oikeuksien säilyttämistä koskevaa yleissopimusta, 1982, tai mitä tahansa kahdenvälistä tai monenkeskistä sosiaaliturva-asiakirjaa rahaetuudet olisi maksettava edunsaajille, jotka asuvat muun valtion alueella kuin sen, jonka alueella maksamisesta huolehtiva laitos sijaitsee, tämän laitoksen tulisi, jos mahdollista, maksaa suoraan edunsaajalle, erityisesti kun on kysymys työkyvyttömyys-, vanhuus- tai jälkeenjääneiden etuuksista tai tapaturmaeläkkeistä. Nämä etuudet ja eläkkeet olisi siirrettävä mahdollisimman vähäisin viivityksin, jotta etuudensaajat saisivat ne käyttöönsä niin pian kuin mahdollista. Epäsuoran maksamisen tapauksessa edunsaajan asuinmaassa olevan välittäjänä toimivan laitoksen tulisi tehdä kaikkensa, jotta edunsaaja saisi etuutensa nopeasti.

6. Asianomaisten jäsenvaltioiden tulisi pyrkiä tekemään kahdenvälisiä tai monenkeskisiä sosiaaliturvasopimuksia, jotka kattavat sosiaaliturva-oikeuksien säilyttämistä koskevan yleissopimuksen, 1982, 2 artiklan 1 kappaleessa mainitut yhdeksän sosiaaliturvan alaa, edistämään niitä sitovien kahdenvälisten tai monenkeskisten sosiaaliturvasopimusten yhteensovittamista, ja tekemään tässä

3. Members should conclude among themselves and with the States concerned appropriate administrative or financial arrangements to remove possible obstacles to the provision of invalidity, old-age and survivors' benefits, pensions in respect of employment injuries and death grants, to which a right is acquired under their legislation, to beneficiaries who are nationals of a Member or refugees or stateless persons resident abroad.

4. Where one of the Members bound by a bilateral or multilateral social security instrument has no legislation in force in respect of unemployment benefit or family benefit, the Members so bound should endeavour to conclude between themselves appropriate arrangements to compensate equitably the loss or the absence of rights resulting therefrom for persons who transfer their residence from the territory of a Member which has legislation in force in respect of the benefits concerned to the territory of a Member which has no such legislation, or for the members of the family of persons entitled to family benefit under the legislation of the first Member when these members of the family are resident in the territory of the second Member.

5. Where, in application of the Equality of Treatment (Social Security) Convention, 1962, the Maintenance of Social Security Rights Convention, 1982, or any bilateral or multilateral social security instrument, cash benefits have to be paid to beneficiaries residing in the territory of a State other than the one in whose territory the institution liable for the payment is located, this institution should, whenever possible, pay the beneficiary direct, particularly in the case of invalidity, old-age and survivors' benefits and also pensions in respect of employment injuries. The transfer of these benefits and pensions should be made with the minimum delay, so that beneficiaries may have them at their disposal as quickly as possible. In the case of indirect payment, the institution acting as intermediary in the country of residence of the beneficiary should do its utmost to see that the latter shall receive promptly the benefits due.

6. Members concerned should endeavour to conclude bilateral and multilateral social security instruments covering the nine branches of social security mentioned in paragraph 1 of Article 2 of the Maintenance of Rights in Social Security Convention, 1982; to develop the co-ordination of bilateral or multilateral social security instruments by which they are respectively bound; and

tarkoituksessa kansainvälinen sopimus, tarvittaessa Kansainvälisen työjärjestön avustuksella.

7. Samanlaista sosiaaliturvaa koskevan yleissopimuksen, 1962, 6—8 artiklan ja sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä koskevan yleissopimuksen, 1982, 4 artiklan 1 kappaleen soveltamiseksi näihin yleissopimuksiin sitoutuneiden jäsenvaltioiden tulisi tarpeen mukaan ottaa huomioon tämän suosituksen liitteinä olevat mallimääräykset ja mallisopimus, jotka on tarkoitettu kahdensivulisten ja monenkeskisten sosiaaliturva-asiakirjojen tekemistä ja yhteensovittamista varten.

8. Asianomaisten jäsenvaltioiden, vaikka ne eivät vielä olisi sitoutuneet kumpaankaan tämän suosituksen 7 kappaleessa mainituista yleissopimuksista, tulisi pyrkiä osallistumaan sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä koskevassa yleissopimuksessa, 1982, muodostettuun kansainväliseen järjestelmään ottaen tarpeen mukaan huomioon tämän suosituksen liitteinä olevat mallimääräykset ja mallisopimuksen.

to conclude an international agreement to this effect, with the assistance of the International Labour Office, where appropriate.

7. For the application of the provisions of Articles 6 to 8 of the Equality of Treatment (Social Security) Convention, 1962, and of paragraph 1 of Article 4 of the Maintenance of Social Security Rights Convention, 1982, Members bound by these Conventions should take account, as appropriate, of the model provisions and the model agreement annexed to this Recommendation, designed for the conclusion of bilateral or multilateral social security instruments and for their co-ordination.

8. Members concerned, even if they are not yet bound by at least one of the Conventions referred to in Paragraph 7 of this Recommendation, should endeavour to participate in the international system provided for by the Maintenance of Social Security Rights Convention, 1982, taking account, as appropriate, of the model provisions and the model agreement annexed to this Recommendation.

(Suomennos)

Plantaasisopimusta, 1958, koskeva pöytäkirja

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsumana Genevessä 2 päivänä kesäkuuta 1982 68. istuntokautena,

päätettyään hyväksyä eräitä plantaasisopimuksen ja -suosituksen, 1958, muuttamista koskevia ehdotuksia, mikä asia on seitsemäntenä kohtana istuntokauden työjärjestyksessä,

päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan pöytäkirjan muotoon, joka rajoittuu plantaasisopimuksen, 1958, eräiden asiamääräysten muuttamiseen,

hyväksyy tänä 18 päivänä kesäkuuta 1982 Kansainvälisen työjärjestön perussäännön sopimuksia koskevan 19 artiklan määräysten mukaisesti seuraavan pöytäkirjan, jonka nimenä on plantaasisopimukseen, 1958, liittyvä pöytäkirja.

1 artikla

Jäsenvaltio voi plantaasisopimuksen, 1958, ratifiointiin liitetyllä tiedonannolla ilmoittaa, että se ratifioi sopimuksen korvaamalla sopimuksen 1 artiklan seuraavalla tekstillä:

Artikla 1 (muutettu)

1. Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan käsitteellä "Plantaasi" kuumassa tai lauhkeassa vyöhykkeessä sijaitsevaa maatalousyrittystä, jossa säännöllisesti käytetään palkattua työvoimaa ja jossa pääasiassa viljellään tai tuotetaan kaupallisessa tarkoituksessa kahvia, teetä, sokeriruokoa, kumia, banaaneja, kaakaota, kookospähkinöitä, maapähkinöitä, puuvillaa, tupakkaa, tekstiilikuituja (sisalia, juuttia, hamppua), citrus-hedelmiä, palmuoljyä, kiinarikuorta tai ananasta. Sopimus

Protocol to the Plantations Convention, 1958

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Sixty-eighth Session on 2 June 1982, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the revision of the Plantations Convention and Recommendation, 1958, which is the seventh item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Protocol limited to the revision of the relevant provisions of the Plantations Convention, 1958, adopts this eighteenth day of June 1982, in accordance with the provisions of article 19 of the Constitution of the International Labour Organisation relating to Conventions, the following Protocol, which may be cited as the Protocol to the Plantations Convention, 1958.

Article 1

A Member may, by a declaration appended to its ratification of the Plantations Convention, 1958, specify that it ratifies the Convention with the substitution for Article 1 thereof of the following text:

Article 1 (revised)

1. For the purpose of this Convention, the term 'plantation' includes any agricultural undertaking regularly employing hired workers which is situated in the tropical or subtropical regions and which is mainly concerned with the cultivation or production for commercial purposes of cooke, tea, sugar-cane, rubber, bananas, cocoa, coconuts, groundnuts, cotton, tobacco, fibres (sisal, jute and hemp), citrus, palm oil, cinchona or pineapple, it does not

ei koske perhe- ja pienyrityksiä, joiden tuotanto on tarkoitettu paikallisesti markkinoitavaksi ja joissa ei säännöllisesti käytetä palkattua työvoimaa.

2. Tämän sopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi, kuultuaan asianomaisia eniten edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, missä niitä on, jättää sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle yritykset, joiden pinta-ala ei ole 12,5 eekkenä (5 hehtaaria) suurempi ja joiden työntekijöiden lukumäärä ei minään aikana kalenterivuoden kuluessa ylitä kymmentä jäsenvaltion tulee ilmoittaa Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan nojalla annettavassa ensimmäisessä raportissaan sopimuksen soveltamisesta soveltamisalan ulkopuolelle jätetyt yritysryhmät ja myöhemmissä raporteissaan toimenpiteet joihin on mahdollisesti ryhdytty sopimuksen soveltamiseksi joihinkin tai kaikkiin soveltamisen ulkopuolelle jätettyihin ryhmiin sekä sen varmistamiseksi, että sopimusta jatkuvasti sovelletaan sellaisiin yrityksiin jotka kuuluvat tämän kappaleen tarkoittamiin soveltamisalan ulkopuolelle jätettyihin ryhmiin, mutta jotka on muodostettu jakamalla plantaaši pienempiin yrityksiin sen jälkeen kun 1 artikla (muutettu) tuli voimaan asianomaiseen jäsenvaltioon nähden.

3. Jäsenvaltio, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, voi, kuultuaan asianomaisia eniten edustavia työnantajain ja työntekijöiden järjestöjä missä niitä on, ulottaa sopimuksen koskemaan muitakin plantaašeja

a) lisäämällä tämän artiklan 1 kappaleessa olevaan luetteloon yhden tai useampia seuraavista viljelykasveista: riisi, sikuri, kardemumma, geranium ja pyrethrum tai muu viljelykasvi

b) lisäämällä tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuihin plantaašeihin siinä mainitsemattomia yritysryhmiä, jotka kansallisessa lainsäädännössä luokitellaan plantaašeiksi;

ja on jäsenvaltion ilmoitettava Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan nojalla annettavissa, sopimuksen soveltamista koskevissa vuosiraporteissaan, mihin toimenpiteisiin on tässä tarkoituksessa ryhdytty.

4. Tätä artiklaa sovellettaessa katsotaan käsitteeseen "plantaaši" saannonmukaisesti kuuluvan plantaain tuotteen tai tuotteiden ensimmäinen käsittely plantaalla tai sen läheisyydessä

2 artikla

1. Jäsenvaltio, joka jo on plantaašisopimuksen, 1958, sopimuspuolena voi, lähettämällä tämän

include family or small-scale holdings producing for local consumption and not regularly employing hired workers.

2. A Member ratifying this Convention may, after consultation with the most representative organisations of employers and workers concerned, where such exist, exclude from the application of the Convention undertakings the area of which covers not more than 12.5 acres (5 hectares) and which employ not more than ten workers at any time during a calendar year. It shall indicate, in its first report on the application of the Convention under article 22 of the Constitution of the International Labour Organisation, the categories of undertakings excluded and, in subsequent reports, any measures which it may have taken with a view to applying the Convention to some or all of the categories excluded, as well as any measures which it may have taken with a view to ensuring that the Convention continues to be applied to undertakings which come within the exclusion provided for in this paragraph but which have been created by the division of a plantation after the entry into force of Article 1 (revised) for the Member concerned.

3. Each Member for which this Convention is in force may, after consultation with the most representative organisations of employers and workers concerned, where such exist, make the Convention applicable to other plantations by —

(a) adding to the list of crops referred to in paragraph 1 of this Article any one or more of the following crops: rice, chicory, cardamom, geranium and pyrethrum, or any other crop;

(b) adding to the plantations covered by paragraph 1 of this Article classes of undertakings not referred to therein which, by national law or practice, are classified as plantations; and shall indicate the action taken in its annual reports on the application of the Convention submitted under article 22 of the Constitution of the International Labour Organisation.

4. For the purpose of this Article the term 'plantation' shall ordinarily include services carrying out the primary processing of the product or products of the plantation, on or in close proximity to the site of the latter."

Article 2

1. A Member already a party to the Plantations Convention, 1958, may, by communicating its

pöytäkirjan virallisen ratifiointirisa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröitäväksi, hyväksyä sopimuksen 1 artiklan muutetun tekstin, joka on esitetty tämän pöytäkirjan 1 artiklassa. Ratifiointi tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona pääjohtaja on sen rekisteröinyt. Sen jälkeen se sopimuksen teksti, jossa 1 artiklan muutettu teksti on sitova asianomaiseen jäsenvaltioon nähden korvaa 1 artiklan alkuperäisen tekstin.

2. Sopimuksen 1 artiklan muutetun tekstin 2 kappaleen viittaus sopimuksen soveltamista koskevaan ensimmäiseen raporttiin on tulkittava, kun on kysymys jo sopimuspuolena olevasta jäsenvaltiosta, viittaukseksi ensimmäiseen raporttiin, jonka jäsenvaltio antaa tämän pöytäkirjan tultua voimaan siihen nähden.

3. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Kansainvälisen työjärjestön kaikille jäsenvaltioille tieto sopimuspuolten hänelle ilmoittamien pöytäkirjan ratifiointien rekisteröimisestä.

4. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava tämän artiklan 1 kappaleen mukaisesti rekisteröimistään ratifioinneista Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille täydelliset tiedot Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaista rekisteröintiä varten.

3 artikla

Tämän pöytäkirjan englannin- ja ranskankieliset tekstit ovat kumpikin yhtä todistusvoimaiset.

formal ratification of this Protocol to the Director-General of the International Labour Office for registration, accept the revised text of Article 1 of the Convention set out in Article 1 of this Protocol. Such ratification shall take effect twelve months after the date on which it has been registered by the Director-General. Thereafter the Convention shall be binding on the Member concerned with the substitution of the revised text of Article 1 for the original text of that Article.

2. The reference in paragraph 2 of the revised text of Article 1 of the Convention to the first report on the application of the Convention shall be construed, in the case of a Member already a party to the Convention, as a reference to its first report submitted after the coming into of this Protocol for the Member concerned.

3. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organisation of the registration of all ratifications of this Protocol communicated to him by parties to the Convention.

4. The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications registered by him in accordance with the provisions of paragraph 1 of this Article.

Article 3

The English and French versions of the text of this Protocol are equally authoritative.

